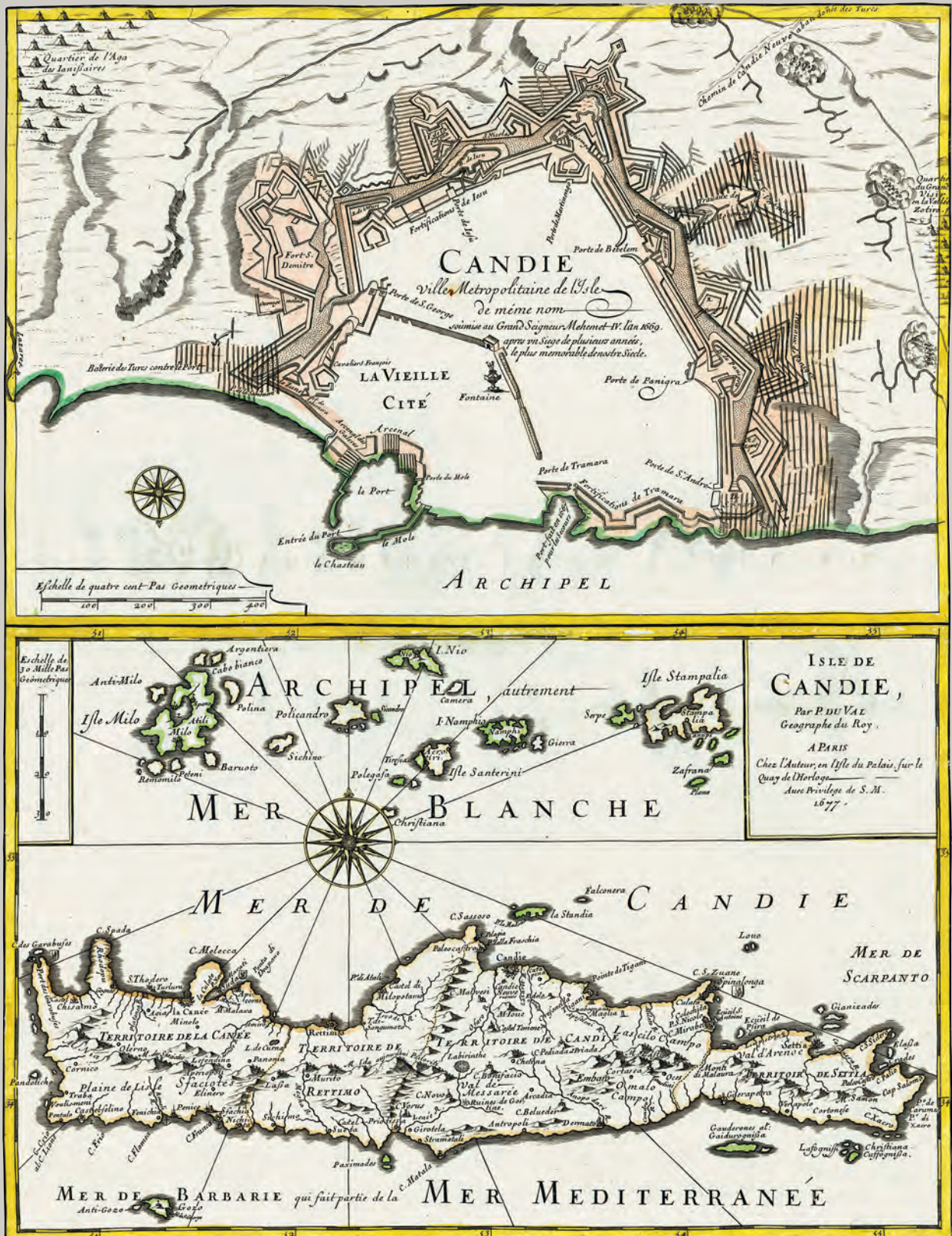

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Εικόνα εξωφύλλου

Δύο χαλκογραφίες στο ίδιο φύλλο, του χαρτογράφου Pierre Du Val.

Πάνω: Το Ηράκλειο (Candie), μητροπολιτική πόλη της Κρήτης, η οποία, έπειτα από πολιορκία πολλών ετών, την πλέον αξιομνημόνευτη του αιώνα, υποτάχθηκε στο Μωάμεθ IV.

Κάτω: Η νήσος Κρήτη (Isle de Candie) και βόρειά της τα νησιά Μήλος, Νάξος, Θήρα κτλ.

Εκδόθηκε χαλκογραφικά το 1667 στο Παρίσι και φέρει επιζωγράφιση εποχής. Ιδιωτική συλλογή.

Εικόνα οπισθοφύλλου

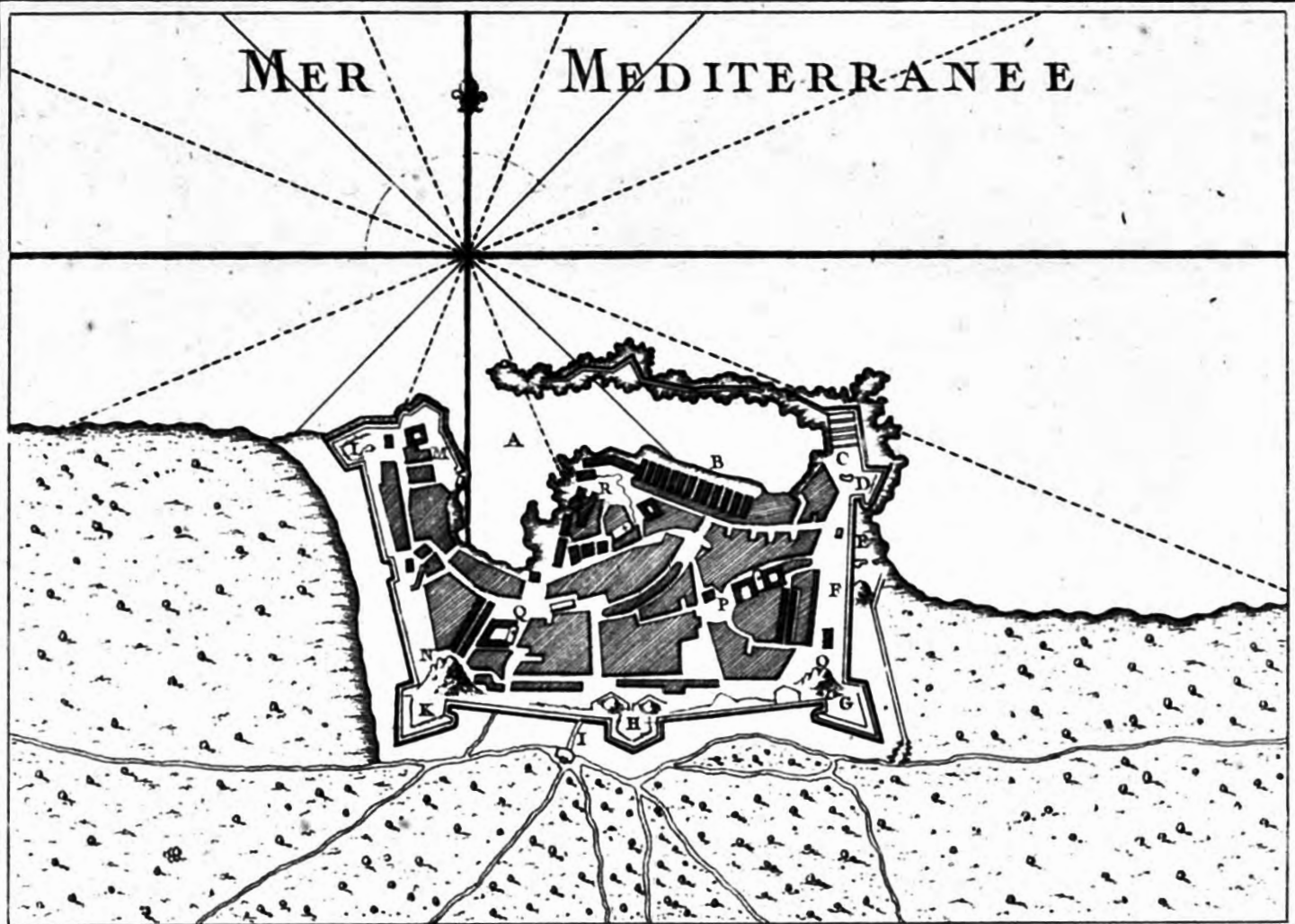
Ταχυδρομική κάρτα που απεικονίζει τη Μονή Αρκαδίου στην Κρήτη.

Φωτογραφικό Αρχείο Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου
Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.

Η
ΠΑΡΟΥΣΙΑ
ΤΗΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
ΣΤΗΝ
ΚΡΗΤΗ

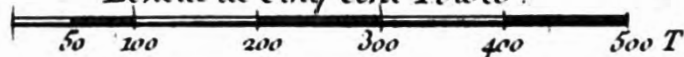
Εθνική Τράπεζα

ΑΘΗΝΑ 2014

PLAN DE LA VILLE DE LA CANÉE dans l'Île de Candie.

Echelle de Cinq Cent Toises.

A. <i>Le Port</i>	K. <i>Bastion de St Demetrius</i>
B. <i>l'Arcenal</i>	L. <i>Bastion des Esclaves</i>
C. <i>Le Nouvel Arcenal</i>	M. <i>Chateau de St Sauveur</i>
D. <i>Bastion de la Sabionara</i>	N. <i>Chateau de St Demetrius</i>
E. <i>Porte de Sabionara</i>	O. <i>Chateau de Ste Lucie</i>
F. <i>Boulevard peu élevé</i>	P. <i>Eglise de St Nicolas</i>
G. <i>Bastion de Ste Lucie</i>	Q. <i>Couvent de St Francois</i>
H. <i>Bastion de la Pitié</i>	R. <i>Le Palais</i>
I. <i>Porte de Retima</i>	

Οι απαρχές

Οι σχέσεις του πρώτου πιστωτικού ιδρύματος της χώρας με τη Μεγαλόνησο υπήρξαν διαχρονικές, στενές και ουσιαστικές και, κατά παράδοξο τρόπο, ξεκινούν πριν η Εθνική Τράπεζα συσταθεί τυπικά και αρχίσει να λειτουργεί στις 22 Ιανουαρίου του 1842. Έχει προηγηθεί μια σχεδόν οκταετής περίοδος επώασης μέχρι ο Ελβετός φιλέλληνας Ιωάννης-Γαβριήλ Εϋνάρδος πείσει τον Όθωνα ότι πρέπει επιτέλους να ιδρυθεί ελληνικός πιστωτικός οργανισμός με σύγχρονες για την εποχή μεθόδους λειτουργίας, που θα είναι σε θέση να στηρίξει την αναγκαία ανάπτυξη που χρειάζεται η χώρα. Αυτό θα συμβεί στις 30 Μαρτίου του 1841, με τη δημοσίευση του νόμου *Περί συστάσεως Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος*.

Την ίδια εποχή μια ακόμη επανάσταση θα ξεσπάσει στην Κρήτη. Αφορμή θα αποτελέσει η απόσπαση του νησιού από την κατοχή των Αιγυπτίων του Μωχάμετ Άλη, με τη συνθήκη του Λονδίνου της 3ης Ιουλίου του 1840, και η επαναφορά του στη δικαιοδοσία του σουλτάνου. Πριν από την υπογραφή της συνθήκης εξόριστοι Κρήτες οπλαρχηγοί θα κατέβουν στο νησί και, τον Φεβρουάριο του 1841, θα κηρύξουν επανάσταση, επαναφέροντας το Κρητικό Ζήτημα στη διπλωματική επικαιρότητα. Στη δυτική Κρήτη θα ηγηθούν της επανάστασης οι Αριστείδης και Θεόφραστος Χαιρέτης, ενώ στην ανατολική ο Βασιλογιώργης.

Την επανάσταση θα κινητοποιηθεί να υποστηρίξει και ο Ι.-Γ. Εϋνάρδος, κηρύσσοντας *νέο συναγερμό των φιλελλήνων*, για να απελευθερωθεί η Μεγαλόνησος και να

1. Θεόφραστος Χαιρέτης

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ ΧΑΙΡΕΤΗΣ
(Κωνσταντινούπολη 1806 - Πάτρα 1870). Το όνομα Χαιρέτη φέρει παλαιά ελληνική οικογένεια του Βυζαντίου, ένα από τα αρχοντικά γένη που έστειλε ο Νικηφόρος Φωκάς στην Κρήτη όταν την ανέκτησε το 961 από τους Άραβες. Ο Θεόφραστος ήταν γιος του Κηρύκου Χαιρέτη, Έλληνα λόγιου και ιατρού, φίλου του Ιωάννη Καποδίστρια από τα χρόνια των σπουδών τους. Ο Θεόφραστος μορφώθηκε στην Κωνσταντινούπολη, διηύθυνε το φαρμακείο του πατέρα του και ήταν από τους πρώτους που εργάστηκε στη συσταθείσα ελληνική πρεσβεία της Κωνσταντινούπολης ως γραμματέας και ταμίας του εμπορικού τμήματός της. Το 1837 πήγε στην Αθήνα και μαζί με τον αδελφό του Αριστείδη ανέλαβαν το 1841 την αρχηγία επανάστασης στην Κρήτη.

2. Το οικόσημο της οικογένειας Χαιρέτη.

3. Βασίλειος Χάλης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΑΛΗΣ

(Θέρισο Κρήτης 1785 - Ναύπλιο 1846).

Γόνος παλαιών αρματολών της Κρήτης. Ανέβηκε στα βουνά και συμμετείχε στον αγώνα εναντίον των Τούρκων. Το 1819, μνημένος στη Φιλική Εταιρεία, πήγε στη Σμύρνη, την Αλεξάνδρεια και την Κωνσταντινούπολη, για να προμηθευτεί όπλα για τον επικείμενο αγώνα. Το 1823, ερχόμενος στην Ελλάδα, έλαβε μέρος σε μάχες στην Πελοπόννησο κατά του Ιμπράημ. Από το 1825 έως το 1830 συνέχισε τους αγώνες του στην Κρήτη. Έπειτα κατέφυγε ξανά στην Πελοπόννησο και εγκαταστάθηκε στην Πρόνοια του Ναυπλίου, όπου εκλέχτηκε πρώτος της δήμαρχος.

Το 1837 κατατάχθηκε στη βασιλική φάλαγγα των αγωνιστών με το βαθμό του συνταγματάρχη.

ενωθεί με την Ελλάδα. Δεν θα προλάβει όμως να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια, γιατί, εντωμεταξύ, ο Μουσταφά πασάς με ισχυρές δυνάμεις θα καταστείλει την επανάσταση και θα ακολουθήσει αθρόα φυγή των επαναστατών στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 1841.

Θα ξαναβρούμε τον Θεόφραστο Χαιρέτη λίγους μήνες μετά, στις 11 Ιανουαρίου 1842, ως πρώτο υπάλληλο της Εθνικής Τράπεζας, διορισμένο από το γενικό της συμβούλιο. Τρεις ημέρες αργότερα, σε γενική συνεδρίαση του μερικού συμβουλίου, θα πραγματοποιηθεί η ορκοδοσία του ως γραμματέα της Τράπεζας, ενώ την 1η Μαρτίου, με απόφαση του γενικού συμβουλίου, θα νοικιαστεί η οικία Χαιρέτη επί της οδού Σοφοκλέους 6, για να στεγάσει το πρώτο κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας.

Οι σχέσεις Μεγαλονήσου και Εθνικής Τράπεζας είναι αμφίδρομες. Ανάμεσα στους πρώτους πελάτες της Τράπεζας συναντούμε σημαντικές προσωπικότητες Κρητών. Σε λιγότερο από ένα μήνα από την έναρξη λειτουργίας της, ο Βασίλειος Χάλης από το Θέρισο θα καταθέσει αίτηση δανείου 3.000 δρχ., που θα συζητηθεί στη 19η συνεδρίαση του γενικού συμβουλίου της Τράπεζας στις 14 Φεβρουαρίου 1842.

Στις 24 Μαρτίου 1842 ο Εμμανουήλ Βερνάρδος, γεννημένος στο Ρέθυμνο, θα γίνει επίσης πελάτης της Τράπεζας, καταθέτοντας αίτηση δανείου 1.250 δρχ., που θα συζητηθεί στην 34η συνεδρίαση του γενικού συμβουλίου.

Τα τελευταία χρόνια της διοίκησης του Γεώργιου Σταύρου και κατά το σύνολο της θητείας των δύο διαδόχων του, Μάρκου Ρενιέρη και Παύλου Καλλιγά, το Κρητικό Ζήτημα βρίσκεται σε συνεχή έξαρση με διαδοχικές εξεγέρσεις. Η Εθνική Τράπεζα έχει πολύπλευρη εμπλοκή. Άλλοτε ως αρωγός στους εξεγερμένους ή τους κατατρεγμένους πρόσφυγες, όπως κατά τον ξεσηκωμό του 1866, στηρίζοντας την *Επιτροπή Κρητών Προσφύγων*, και άλλοτε συντρέχοντας την ελληνική κυβέρνηση, όπως το 1868, όταν λόγω της Κρητικής Επανάστασης το κράτος αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες. Απαιτεί από

την Τράπεζα δάνειο 50 εκατ. δραχμές, με ταυτόχρονη αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας μέχρι 40 εκατ., το οποίο όμως θέτει σε κίνδυνο την πίστη της Εθνικής. Τελικά συνάπτεται δανειακή σύμβαση 21 εκατ. δραχμές, ποσό από το οποίο η Τράπεζα επωμίζεται τα 4 εκατ. σε μεταλλικό και τα 10 εκατ. σε τραπεζογραμμάτια.

Από το 1869 μέχρι το 1896 οι δύο διοικητές της Τράπεζας θα έχουν άμεση προσωπική εμπλοκή με το Κρητικό Ζήτημα.

Ο Μάρκος Ρενιέρης, με καταγωγή από τα Παλαιά Ρούματα Χανίων και διαπνεόμενος με αγάπη για την ιδιαίτερη πατρίδα του, προσπαθεί με κάθε τρόπο να βοηθήσει τα εθνικά σχέδια των Κρητών, συμμετέχοντας σε κάθε κίνηση που γίνεται για την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Από τον Μάιο του 1866 υπήρξε μέλος της Κεντρικής Επιτροπής των Κρητών στην Αθήνα και στη συνέχεια πρόεδρός της.

Ο Παύλος Καλλιγιάς διατέλεσε ταμίας και στη συνέχεια πρόεδρος της Εθνικής Άμυνας. Επρόκειτο για οργάνωση κύρους, λόγω των στενών δεσμών των μελών της με την πολιτική, πνευματική και οικονομική ηγεσία της χώρας, που σκοπό είχε το συντονισμό των εξεγέρσεων στις αλύτρωτες περιοχές, μεταξύ των οποίων και της Κρήτης, αλλά και τη συγκέντρωση χρημάτων. Ο Καλλιγιάς διαδέχτηκε στην προεδρία της Εθνικής Άμυνας τον Κωνσταντίνο Παπαρρηγόπουλο, ενώ μέλος της συναποτελούσε ο Μ. Ρενιέρης.

4. Εμμανουήλ Βερνάρδος

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ

(Ρέθυμνο 1777 - Αθήνα 1852).

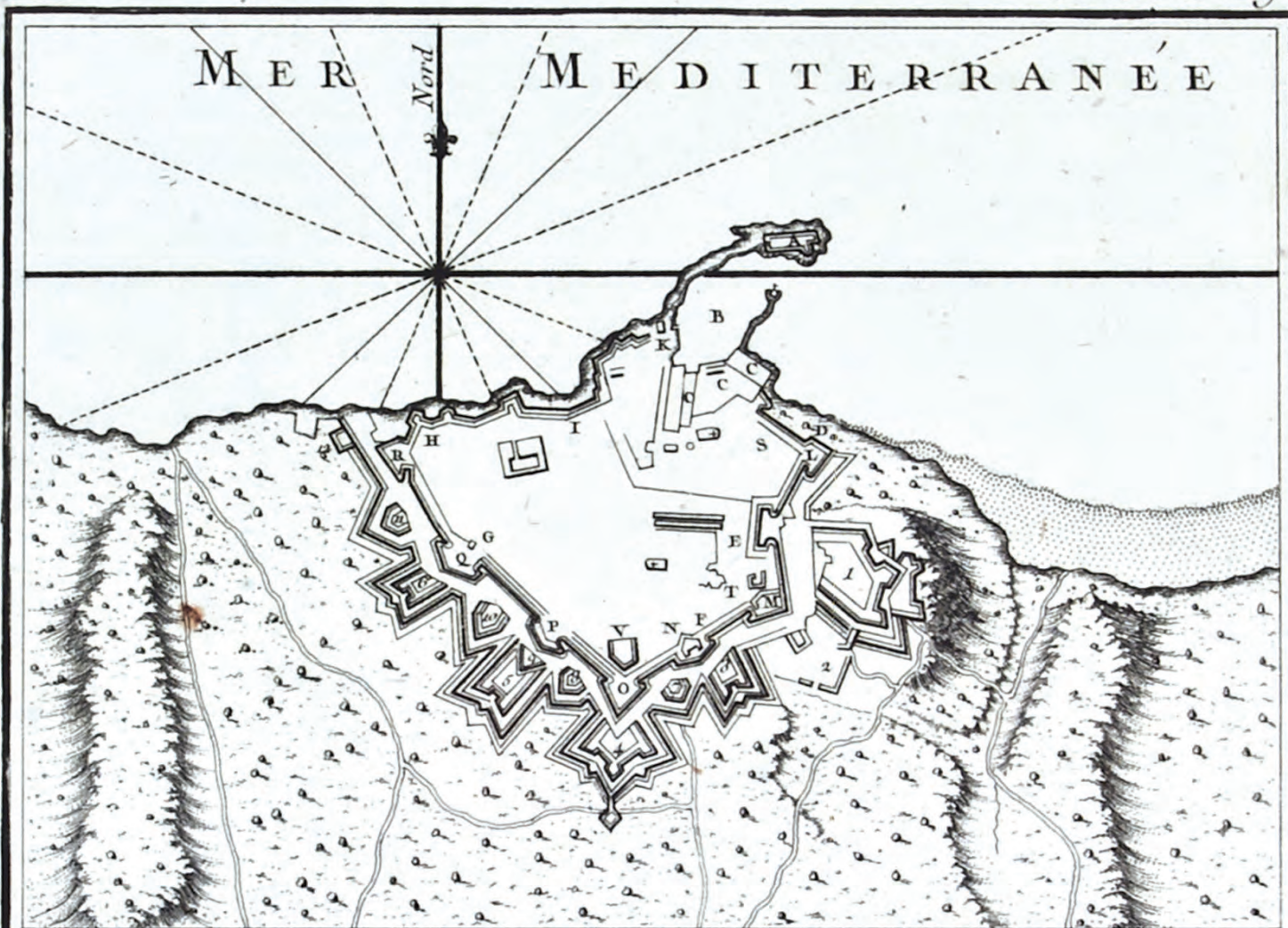
Λόγιος και αγωνιστής. Με σπουδές στην Κωνσταντινούπολη και στο Ιάσιο, όπου εγκαταστάθηκε πριν από την επανάσταση του 1821. Ανταποκριτής του Λόγιου Ερμής της Βιέννης και ιδρυτής του ιστορικού τυπογραφείου όπου ο Α. Υψηλάντης τύπωσε τις προκηρύξεις της επανάστασης. Μνήθηκε στη Φιλική Εταιρεία το 1816 και ήταν ο πρώτος που διέδωσε τις αρχές της στην Κρήτη. Διέθεσε πολλά χρήματα για την επανάσταση στη Μολδοβλαχία. Επέστρεψε στην Ελλάδα, όπου χρημάτισε υπουργός και πληρεξούσιος των Κρητών στις εθνοσυνελεύσεις της Τροιζήνας (1827) και του Άργους (1829).

5. Μάρκος Ρενιέρης
Υποδιοικητής: 1861-1869
Διοικητής: 1869-1890

6. Παύλος Καλλιγιάς
Υποδιοικητής: 1885-1890
Διοικητής: 1890-1896

PLAN DE LA VILLE DE CANDIE.

Echelle de Cinq Cent Toises.

A. Chateau pour deffendre
l'Entrée du Port

B. Le Port

C. l'Arcenal

D. Porte de Sabionera

E. Porte de St Joris

F. Porte de Jesus

G. Porte Panigra

H. Porte St André

I. Porte Jramatta

K. Porte du Mole

L. Bastion de Sabionera

M. Bastion Vitturi

N. Bastion de Jesus

O. Bastion de Martinengo

P. Bastion de Bethleem

Q. Bastion Panigra

R. Bastion St André

S. Cavalier de Sabionera

T. Cavalier de Vitturi

V. Cavalier de Martinengo

1. Fort St Demetrius

2. Crepa Core

3. Palma

4. Ste Marie

5. Mocenigo

6. Panigra

7. Ravelin St Nicolas

8. Ravelin de Bethleem

9. Halvemaan Mocenigo

10. Ravelin Panigra

11. Ravelin du St Esprit

12. Reduit de St André

Η πορεία προς την ένωση

Στις 24 Νοεμβρίου 1889 η Οθωμανική Αυτοκρατορία θα αποφασίσει την αναίρεση των προνομίων που παρείχε ο *οργανικός νόμος* του 1867, ο οποίος είχε παραχωρηθεί από την Υψηλή Πύλη στους κατοίκους της Κρήτης ύστερα από την εξέγερση του 1866. Το γεγονός αυτό θα αποτελέσει την αφορμή οκτάμηνου ξεσηκωμού των χριστιανών κατοίκων της Κρήτης, που θα καταπνιγεί βίαια από τους Οθωμανούς, αλλά θα αποτελέσει και την απαρχή σειράς νέων συγκρούσεων που θα οδηγήσουν στην αυτονομία του νησιού.

Τον ξεσηκωμό του 1889 ακολουθεί πενταετία καταπίεσης του χριστιανικού πληθυσμού, ο οποίος, το 1895, αποπειράται νέα εξέγερση. Η βίαιη κατάπνιξη της νέας επανάστασης, με αποκορύφωμα τη σφαγή των χριστιανών στα Χανιά στις 11 Μαΐου 1896, προκαλεί την επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Αυστροουγγαρίας και Ιταλίας, οι οποίες τον ίδιο μήνα αποστέλλουν μονάδες των στόλων τους στο νησί.

Τον Αύγουστο του 1896 ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ, υπό την πίεση των Μεγάλων Δυνάμεων, προβαίνει σε παραχωρήσεις προς τον χριστιανικό πληθυσμό. Ο οθωμανικός πληθυσμός του νησιού αντιδρά στην εκχώρηση των προνομίων με βιαιοπραγίες και φόνους σε όλο το νησί, που οδηγούν σε νέα σφαγή των χριστιανών στα Χανιά στις 23 και 24 Ιανουαρίου του 1897.

Τα γεγονότα αυτά προκαλούν την επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, που προχωρούν σε διεθνή κατοχή των πόλεων των Χανίων, Ηρακλείου και Ρεθύμνου.

7. Η χριστιανική συνοικία γύρω από την Τριμάρτυρη, ύστερα από τον εμπρησμό του 1897 και τις σφαγές που ακολούθησαν.

8. Επαναστάτες του 1897 με τη σημαία τους, στην οποία αναγράφεται το ιερό σύνθημα των Κρητών «ελευθερία ή θάνατος».

9. Ταχυδρομική κάρτα που απεικονίζει την κατοχή του Ηρακλείου Κρήτης από τους Άγγλους μετά τη σφαγή της 25ης Αυγούστου 1898.

10. Τιμολέον Βάσσος

11. Βομβαρδισμός του επαναστατικού στρατοπέδου στο Ακρωτήριο. Σε πρώτο πλάνο ρωσικό θωρηκτό. 9 Φεβρουαρίου 1897.

12. Αξιωματικοί των Μεγάλων Δυνάμεων συνομιλούν με τους επαναστάτες στο επαναστατικό στρατόπεδο Ακρωτηρίου, 1897. Αριστερά, πίσω από τους αξιωματικούς, διακρίνεται ο γιατρός και μετέπειτα δήμαρχος Χανίων Εμμ. Μουντάκης.

Παράλληλα η ελληνική κυβέρνηση στέλνει στην Κρήτη ελληνική μοίρα τορπιλοβόλων και την 1η Φεβρουαρίου 1897 φτάνει στο νησί άγημα 1.500 ανδρών υπό τον Τιμολέοντα Βάσσο.

Στο μεταξύ, από τις 24 Ιανουαρίου, έχουν συγκεντρωθεί Κρήτες επαναστάτες στο Ακρωτήριο, με στόχο την ανακήρυξη της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Ο στόλος των Μεγάλων Δυνάμεων βομβαρδίζει το Ακρωτήριο στις 9 Φεβρουαρίου 1897.

Το βρετανικό υπουργικό συμβούλιο αποφασίζει ότι η Κρήτη δεν θα υπόκειται άμεσα στην οθωμανική διοίκηση. Ταυτόχρονα οι Μεγάλες Δυνάμεις αποκρούουν το αίτημα για ένωση και στις 6 Μαρτίου 1897 ανακηρύσσουν την αυτονομία της Κρήτης. Για να επιβάλουν το σχέδιό τους, προχωρούν σε ναυτικό αποκλεισμό του νησιού και στις 20 Μαρτίου αποβιβάζουν διεθνή στρατό.

Η κατάσταση στην Κρήτη θα προκαλέσει, τον Απρίλιο, ελληνοτουρκικό πόλεμο στα σύνορα της Θεσσαλίας, ο οποίος θα καταλήξει σε ήττα της Ελλάδας. Το γεγονός αυτό αναγκάζει τους Κρήτες να εγκαταλείψουν το σχέδιο της ένωσης και να προσχωρήσουν στο σχέδιο της αυτονομίας που προωθούν οι Μεγάλες Δυνάμεις. Το 1898 οι περιοχές της Κρήτης με μουσουλμανικό πληθυσμό βρίσκονται υπό τη διοίκηση των ναυάρχων των στόλων των Μεγάλων Δυνάμεων που ναυλοχούν στην Κρήτη, οι δε χριστιανικές υπό τη διοίκηση επιτροπής που εξέλεξε η συνέλευση των Κρητών.

Στις 25 Αυγούστου 1898 επαναστατεί ο μουσουλμανικός πληθυσμός του Ηρακλείου. Πολιορκούν την αγγλική φρουρά που στρατοπεδεύει στην πόλη, καταλαμβάνουν το αγγλικό προξενείο και σκοτώνουν όσους βρίσκονται μέσα σε αυτό. Οι αγγλικές δυνάμεις απαντούν με στρατιωτική κατάληψη της πόλης και εκτέλεση των πρωταίτιων.

Τον Νοέμβριο αποχωρούν τα οθωμανικά στρατεύματα που σταθμεύουν στο νησί, ακολουθούμενα από μεγάλο μέρος του οθωμανικού πληθυσμού. Στις 30 του ίδιου μήνα

οι προστάτιδες δυνάμεις ανακηρύσσουν τον πρίγκιπα Γεώργιο της Ελλάδας ύπατο αρμοστή της Κρήτης, ο οποίος αποβιβάζεται στο νησί στις 9 Δεκεμβρίου, ενώ στις 10 φεύγουν οι ναύαρχοι των Μεγάλων Δυνάμεων. Ο νέος ύπατος αρμοστής διορίζει επιτροπή από 12 χριστιανούς και 4 μουσουλμάνους, υπό τον Ιωάννη Σφακιανάκη, για τον καθορισμό συντάγματος. Στις 24 Ιανουαρίου 1899 διεξάγονται γενικές εκλογές, στις οποίες εκλέγονται 138 χριστιανοί πληρεξούσιοι και 50 μουσουλμάνοι, που, ως μέλη της Γενικής Συνέλευσης, ψηφίζουν το σύνταγμα της *Κρητικής Πολιτείας*. Τον Απρίλιο του 1899 διορίζεται η πρώτη κυβέρνηση.

13. Οι σφαγείς του Ηρακλείου (βασιβουζούκοι). Ανάμεσά τους, στο κέντρο της πρώτης σειράς, ο Αλή Ούμπας. Απαγχονίστηκε από τους Άγγλους στο Ηράκλειο στις 7 Νοεμβρίου 1898.

16. Ο πρίγκιπας Γεώργιος στον εξώστη του Διοικητηρίου Χανίων, ενώ εκφωνεί λόγο (φωτ. Π. Διαμαντόπουλου).

14. Αναμνηστική φωτογραφία Ιταλών, Βρετανών και Τούρκων στρατιωτών στα ερείπια της κατεστραμμένης χριστιανικής συνοικίας στα Χανιά, 1898.

15. Ο πρίγκιπας περνά από την πλατεία «Σαντριβανιού».

Η ίδρυση της Τράπεζας Κρήτης από την Εθνική Τράπεζα

17. Ο Ιωάννης Σακελλαρίου, πρώτος διοικητής της Τράπεζας Κρήτης (1899-1907).

18. Τίτλος της μίας ομολογίας της Τράπεζας Κρήτης σε δραχμές.

Με την εγκατάστασή της στο νησί, η κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας καλείται να αντιμετωπίσει αμέσως οικονομικά προβλήματα. Η Αγγλία στέλνει στο νησί τον Εδουάρδο Λω, με σκοπό να μελετήσει την οικονομική κατάσταση και να συζητήσει περί παροχής δανείου. Οι όροι για την εκχώρηση του δανείου περιλαμβάνουν την τοποθέτηση στην Κρήτη ελεγκτή των οικονομικών που να μην προέρχεται από χώρα των προστατίδων δυνάμεων και τη σύσταση πιστωτικού ιδρύματος που θα αναλάβει τη διαχείριση του δανείου. Ο Εδουάρδος Λω έρχεται σε επαφή με το διοικητή της Εθνικής Τράπεζας Στέφανο Στρέιτ και διάφορους ξένους τραπεζίτες, προκειμένου να ιδρυθεί τραπεζικό ίδρυμα στην Κρήτη. Στην ίδρυση θα συμμετάσχουν με κεφάλαια, πέραν της Εθνικής, οι C. I. Hambro & Sons και ο Κωνσταντινουπολίτης κεφαλαιούχος Ε. Ευγενίδης.

Στις 27.11.1898 ο Αλέξανδρος Ζαΐμης, υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας και στη συνέχεια ύπατος αρμοστής της Κρητικής Πολιτείας, αργότερα δε διοικητής της Εθνικής Τράπεζας, θα απευθύνει επιστολή στον Στέφανο Στρέιτ, διοικητή της Εθνικής, για να συνηγορήσει στην ίδρυση της Τράπεζας Κρήτης.

Στις 4 Ιανουαρίου 1899 έρχεται στα Χανιά ο διευθυντής του Λογιστηρίου της Εθνικής Ιωάννης Σακελλαρίου και αναλαμβάνει το έργο της σύστασης της Τράπεζας.

19. Στέφανος Στρέιτ
Υποδιοικητής: 1889-1896
Διοικητής: 1896-1910

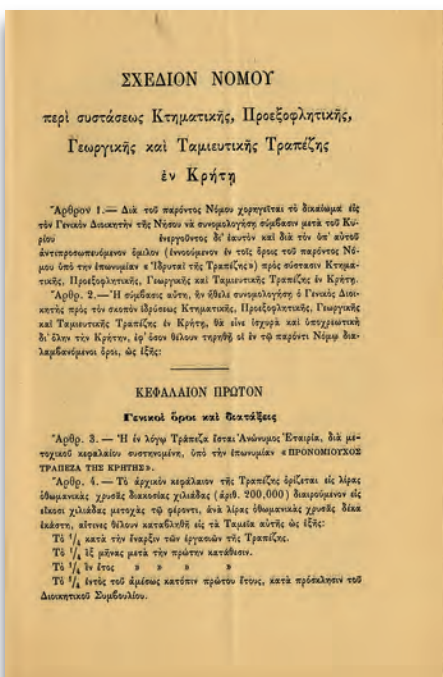

20. Ιωάννης Βαλαωρίτης
Υποδιοικητής: 1895-1911
Διοικητής: 1911-1914

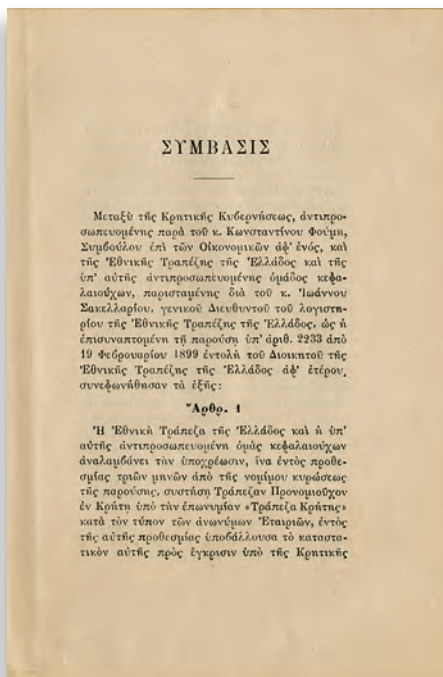
Στις 10 Μαΐου 1899 υπογράφεται σύμβαση μεταξύ της κρητικής κυβέρνησης και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, που αντιπροσωπεύει ομάδα κεφαλαιούχων, για την ίδρυση στη Μεγαλόνησο προνομιούχου τράπεζας υπό την επωνυμία *Τράπεζα Κρήτης* κατά τον τύπο των ανώνυμων εταιρειών. Το κεφάλαιο της εταιρείας είναι 10 εκατ. φράγκα και αντιπροσωπεύει 40.000 μετοχές, ονομαστικής αξίας 250 φράγκων η καθεμία. Οι 14.000 από τις μετοχές αυτές τίθενται σε δημόσια εγγραφή, 10.000 κρατά η Εθνική και από 8.000 η εταιρεία Hambro και ο Ευγενίδης. Η Τράπεζα Κρήτης είναι προνομιούχος, κτηματική, προεξοφλητική, γεωργική και ταμιευτική. Το εύρος της δηλαδή καλύπτει όλες τις τραπεζικές εργασίες.

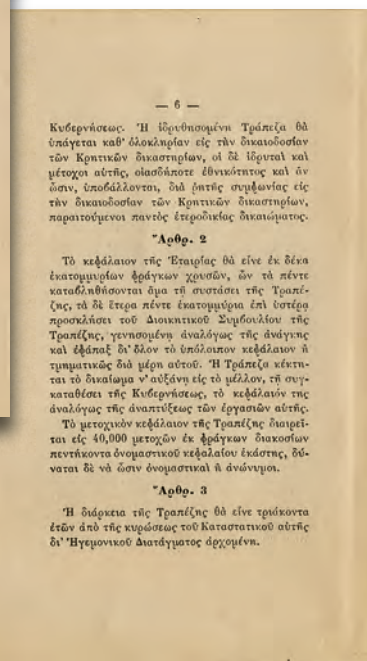
21. Τράπεζα Κρήτης.
Τίτλος των 10 μετοχών
των 125 δρχ. εκάστη.

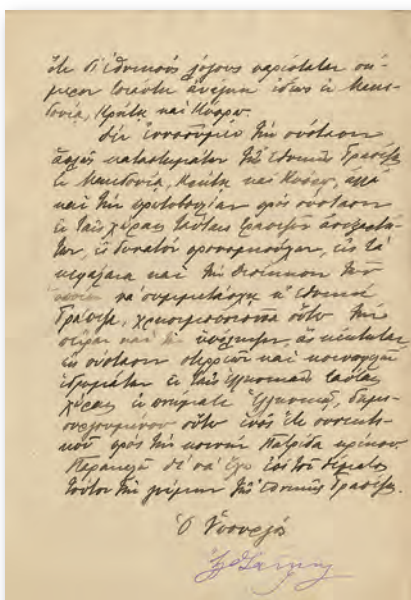
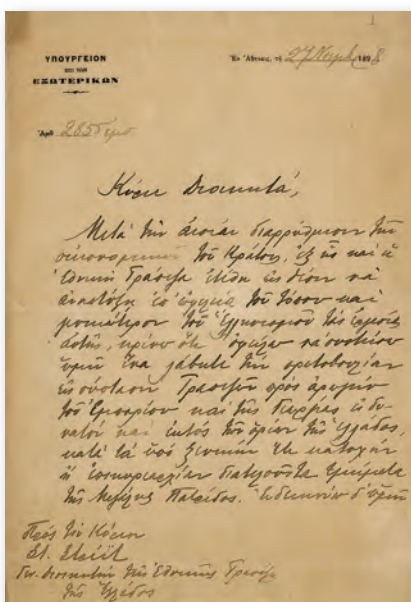

22. Η πρώτη σελίδα του σχεδίου νόμου
«Περί συστάσεως Κτηματικής,
Προεξοφλητικής, Γεωργικής και
Ταμιευτικής Τραπεζής εν Κρήτη».

23. Οι πρώτες σελίδες από την έντυπη
έκδοση της σύμβασης μεταξύ της
κρητικής κυβέρνησης και της Εθνικής
Τράπεζας της Ελλάδος για τη
σύσταση της Τράπεζας Κρήτης.
Αθήνα, 1899.

24. Επιστολή του υπουργού των Εξωτερικών Αλ. Ζαΐμη προς το διοικητή της Εθνικής Τράπεζας Στ. Στρέιτ, με την οποία προτείνεται η ίδρυση ανεξάρτητου πιστωτικού ιδρύματος εκτός των ορίων της Ελλάδας, αναφερόμενος σε Μακεδονία, Κρήτη και Κύπρο. Αθήνα, 27.11.1898.

Με το νόμο 6 της 30ής Σεπτεμβρίου 1899 εγκρίνεται το καταστατικό της Τράπεζας Κρήτης και επικυρώνεται η ιδρυτική σύμβαση. Κατά πρόταση δε του συμβουλίου του ηγεμόνα κυρώνεται από αυτόν ο κανονισμός της τράπεζας.

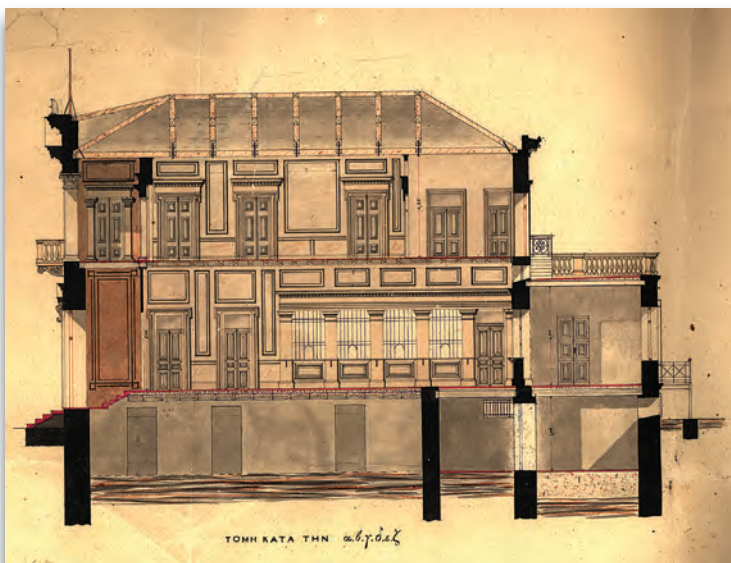
Την 1η Οκτωβρίου διορίζονται οι διευθυντές των υποκαταστημάτων. Η λειτουργία ξεκινά με δυσκολίες, λόγω εγγενών δυσχερειών αλλά και αντιπολιτευτικών, προς την τράπεζα, τάσεων από πολλές πλευρές, ακόμη και για λόγους εντοπιότητας των λειτουργιών της. Η κατάσταση αυτή υποχρεώνει το διοικητή της Εθνικής Στέφανο Στρέιτ να στείλει στην Κρήτη τον Ιωάννη Βαλαωρίτη, υποδιοικητή της Εθνικής, ο οποίος κατευνάξει τα πνεύματα και τελικά, στις 26 Μαΐου 1900, διορίζεται διοικητής της Τράπεζας Κρήτης ο Ι. Σακελλαρίου.

Το 1900 η Τράπεζα Κρήτης αγοράζει οικόπεδο 3.223 τ.μ., στο οποίο κατασκευάζεται, μεταξύ 1901-1902, σε σχέδια του Αντώνιου Ζ. Μουντάκη, οίκημα όπου εγκαθίσταται το κεντρικό κατάστημα και η διοίκηση της Τράπεζας.

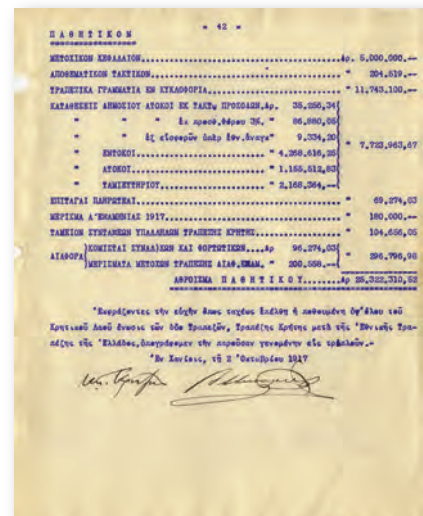
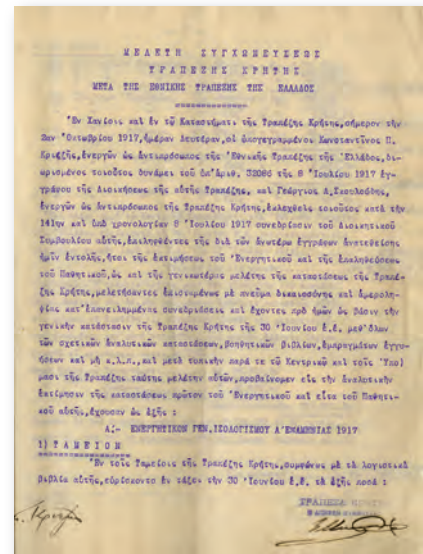
Με την ένωση της Νήσου με την Ελλάδα το 1913, μετά τους βαλκανικούς πολέμους, η Τράπεζα Κρήτης εξακολουθεί να λειτουργεί ως ελληνική τράπεζα. Ύστερα από μελέτη συγχώνευσης που είχε ανατεθεί, ήδη από τις 2.10.1917, στους Κωνσταντίνο Κριεζή και Γεώργιο Σκουλούδη, αντιπροσώπους αντίστοιχα της Εθνικής και της Τράπεζας Κρήτης, η Γενική Συνέλευση του 1918 εγκρίνει πρόταση του Γενικού Συμβουλίου για συγχώνευση της Τράπεζας Κρήτης και αναθέτει τα της ρύθμισης στον Ιωάννη Δροσόπουλο. Στις 15 Ιουνίου 1919 υπογράφεται μεταξύ των δύο τραπεζών η σύμβαση της συγχώνευσης, η οποία κυρώνεται με το βασιλικό διάταγμα της 22ας Ιουνίου.

25. Ο θυρεός της Κρητικής Πολιτείας. Στην ουσία πανομοιότυπος με αυτόν της Ελλάδας, με την προσθήκη ενός άστρου στο επάνω αριστερό τεταρτημόριο της σημαίας, που συμβολίζει την οθωμανική επικυριαρχία.

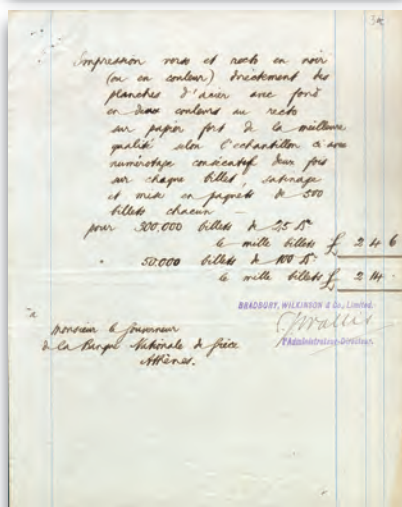
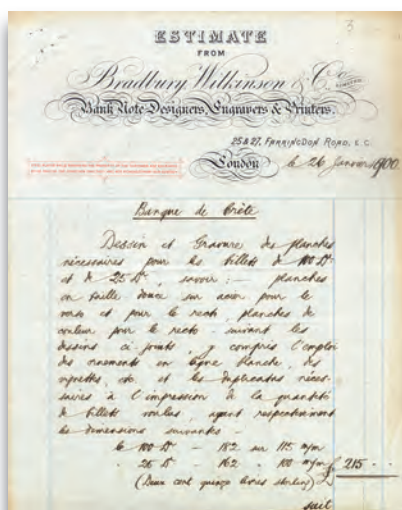

26. Αρχιτεκτονικά σχέδια της πρόσοψης και τομής (1901-1902) του κεντρικού καταστήματος Χανίων της Τράπεζας Κρήτης.

27. Η μελέτη συγχώνευσης της Τράπεζας Κρήτης με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, που εκπονήθηκε από τον Κωνσταντίνο Κριεζή, αντιπρόσωπο της Εθνικής Τράπεζας, και Γεώργιο Σκουλούδη, αντιπρόσωπο της Τράπεζας Κρήτης. Χανιά, 2.10.1917.

Το εκδοτικό προνόμιο και τα τραπεζογραμμάτια της Τράπεζας Κρήτης

28. Προσφορά προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος της κατασκευάστριας εταιρείας Bradbury, Wilkinson & Co. Ltd, η οποία είχε αναλάβει την κατασκευή των τραπεζογραμμάτων των 25 και 100 δρχ. της Τράπεζας Κρήτης.

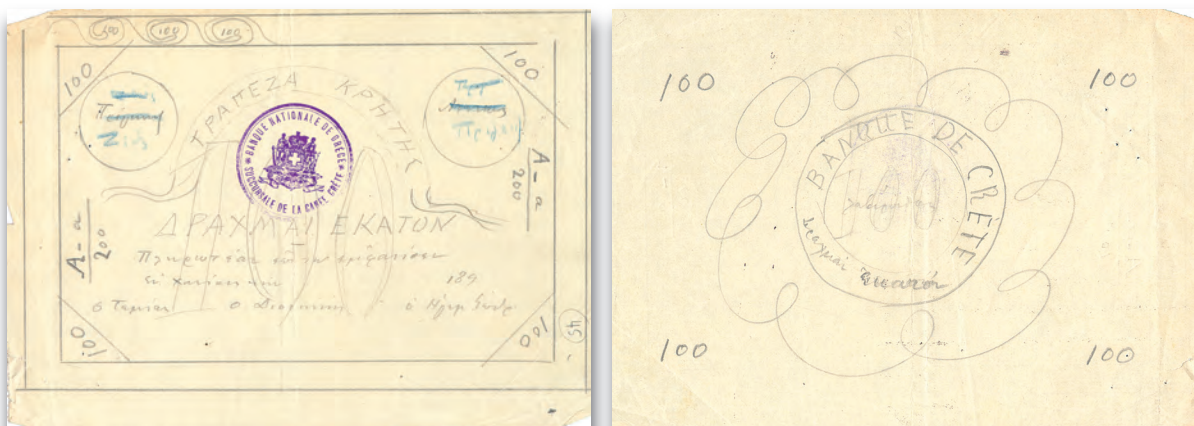
Περιλαμβάνει το σχεδιασμό, τη χάραξη ατσάλινων πλακών για τις δύο όψεις και πλάκες για τα χρώματα της πρόσθιας όψης, χρήση διακοσμητικών στοιχείων και βινιέτων, εκτύπωση και χαρτί ανθεκτικό της καλύτερης ποιότητας, διπλή αρίθμηση και συσκευασία. 26.1.1900.

Στη νεοσυσταθείσα τράπεζα, της οποίας η διάρκεια λειτουργίας ορίζεται σε τριάντα χρόνια, εκχωρείται το προνόμιο έκδοσης και κυκλοφορίας τραπεζογραμμάτων της Κρητικής Πολιτείας. Το συνολικό ύψος της αξίας των τραπεζογραμμάτων της δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του κατατεθειμένου μετοχικού κεφαλαίου και πρέπει να καλύπτεται κατά το 1/3 σε μεταλλικό. Τα υπόλοιπα 2/3 μπορούν να καλύπτονται με συναλλαγματικές, δάνεια επ' ενεχύρω και ομολογιακά δάνεια της κρητικής κυβέρνησης.

Η σύμβαση της Τράπεζας με την Κρητική Πολιτεία προέβλεπε την έκδοση τραπεζογραμμάτων των 25, 50, 100 και 500 δραχμών. Τελικά όμως θα κυκλοφορήσουν μόνο γραμμάτια των 25 και 100 δραχμών. Η αιτία πρέπει να αναζητηθεί στις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που επικρατούν στην Κρήτη και που τελικά περιορίζουν τη χρήση του χαρτονομίσματος στις μεγάλες της πόλεις. Την έκδοση των χαρτονομισμάτων της Τράπεζας Κρήτης σχεδιάζει και επιμελείται η Εθνική Τράπεζα, ενώ κατασκευάζονται στην Αγγλία από την Bradbury Wilkinson & Co. Ltd του Λονδίνου. Θα κυκλοφορήσουν το 1901 και θα παραμείνουν σε χρήση ακόμα και μετά την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Η κυκλοφορία τους θα αρθεί το 1919, όταν, με το νόμο 1766 της 1ης Απριλίου, τη σύμβαση της 15ης Ιουνίου 1919 και το βασιλικό διάταγμα της 22ας Ιουνίου του ίδιου έτους, η Τράπεζα Κρήτης θα συγχωνευτεί με την Εθνική και το εκδοτικό προνόμιο της πρώτης θα περάσει στη δεύτερη.

29. Βινιέτα με αναπαράσταση του μυθικού λαβυρίνθου από αρχαία νομίσματα, που χρησιμοποιήθηκε για να διακοσμήσει την οπίσθια όψη των χαρτονομισμάτων των 100 δρχ. της Τράπεζας Κρήτης.

30. Μακέτα με μολύβι για την κατασκευή του τραπεζογραμμάτιου των 100 δρχ. της Τράπεζας Κρήτης.

31. Πρόσθια και οπίσθια όψη τραπεζογραμμάτιου των 100 δρχ. της Τράπεζας Κρήτης, πρώτης έκδοσης. Φέρει ημερομηνία 25.1.1901. Κατασκευάστηκε από την Bradbury, Wilkinson & Co. Ltd, Λονδίνο.

32. Άφιξη Ζαΐμη. Ο Κωνσταντίνος Μάνος συνοδεύει τον Ζαΐμη. Μαζί του ο Μανούσος Κούνδουρος και άλλοι (απόγευμα 18ης Σεπτεμβρίου 1906).

33. Η τριανδρία του Θερίσου: Κωστής Φούμης, Ελευθέριος Βενιζέλος, Κωνσταντίνος Μάνος.

34. Επαναστάτες οπλαρχηγοί στο Θέρισο.

Στις 9 Μαρτίου του 1905 εκδηλώνεται η επανάσταση του Θερίσου, ως αποτέλεσμα της διάστασης μεταξύ του Βενιζέλου και του αρμοστή πρίγκιπα Γεώργιου, όσον αφορά τις φιλελεύθερες απόψεις του πρώτου, σε θέματα τόσο πολιτικής όσο και οικονομίας. Ο ύπατος αρμοστής τον απολύει από τη θέση του συμβούλου επί της Δικαιοσύνης, διότι «όλως αναρμοδίως υπεστήριξε και εξέθεσε γνώμας αντιθέτους προς το ημέτερον φρόνημα και την εντολήν ημών». Η τριανδρία της επαναστατικής ηγεσίας, Ελευθέριος Βενιζέλος, Κωστής Φούμης και Κωνσταντίνος Μάνος, διά του πρώτου δηλώνει ότι «όταν η εξουσία αφαιρή τας λαϊκάς ελευθερίας διά πραξικοπήματος, εκεί ανοίγεται πλέον η νόμιμος οδός των επαναστάσεων». Οι επαναστάτες του Θερίσου προβάλλουν το αίτημα της ένωσης, το οποίο απορρίπτουν οι κυβερνήσεις των Μεγάλων Δυνάμεων. Ο Βενιζέλος απαντά ζητώντας την επέμβαση στο νησί διεθνούς εξεταστικής επιτροπής. Η διεθνής επιτροπή υποβάλλει τα ομόφωνα συμπεράσματά της δικαιώνοντας τις θέσεις του Βενιζέλου, ο οποίος στις 2 Νοεμβρίου συναντάται με τους προξένους των Μεγάλων Δυνάμεων, που αποδέχονται τα αιτήματα των επαναστατών. Με εμπιστευτική διακοίνωση οι Μεγάλες Δυνάμεις εκχωρούν στο βασιλιά Γεώργιο Α΄ της Ελλάδας το δικαίωμα να ορίζει τον ύπατο αρμοστή Κρήτης. Ο βασιλιάς, χωρίς καθυστέρηση, αντικαθιστά το γιο του πρίγκιπα Γεώργιο με τον πεπειραμένο Έλληνα πολιτικό Αλέξανδρο Ζαΐμη.

Προς ενίσχυση του εθνικού αγώνα για την ένωση με την Ελλάδα, η επαναστατική συνέλευση του Θερίσου εκδίδει πατριωτικό δάνειο 100.000 δρχ. σε 20.000 γραμμάτια των 5 δρχ. σε τρεις διαφορετικούς τίτλους: του ενός, των πέντε και των δέκα γραμματίων. Τα γραμμάτια αυτά δεν αποτελούν χαρτονόμισμα ούτε χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές. Μέσα δε στον ενθουσιασμό της ένωσης με την Ελλάδα, το 1913, δεν θα εξοφληθούν ποτέ.

35. Λαϊκή χρωμολιθογραφία της επανάστασης του Θερίσου, 1905. Ο κρητικός λέων δαγκώνει τις αλυσίδες του και οι Κρήτες επαναστάτες παραδίδουν τα ψηφίσματά τους για την Ένωση στις Μεγάλες Δυνάμεις.

XXII. DESCRIZIONE DELL'ISOLA DI CRETA, O DI CANDIA.

CANDIA INSVLA, OLIM CRETA.

Comparatione di Creta ad altre Isole.

Sito terrestre di Creta.

Varij nomi di quell'Isola.

CRETA, che hoggi s'addimanda Candia, è un'Isola del Mare Mediterraneo, maggiore di Cipro, ma minore di Sicilia, e di Sardinia, alle quai sole nel Mar Mediterraneo, per questo cede, tutto che à tutte sia pari di nobiltà, e di fertilità. Ma ella è come nel mezzo frà l'Europa, l'Asia, e l'Africa. Percioche da Levante dista da Alessandria d'Egitto pressò, che quattrocento miglia, da Mezzogiorno parimente, si parte dall'Africa per cento e cinquanta miglia, dall'Asia minore quasi cento & altrettanti dal Peloponneso della Grecia. Chiamauasi già CVKETA, da gli Cureti, suoi Habitatori, e per sincopa CRETA. Dicono altri, ch'ella è nominata Creta, da Crete figliuolo di Giove, e della Ninfa Idea, e di questi vno è Stefano. Altri, come Biagio, affermano, ch'ella è detta Creta dalla Ninfa Crete, vna dell'Esperidi. Altri attestano, ch'ella s'addimanda Creta da Crete suo Re antichissimo. Inoltre, fu ella chiamata AERIA, MACAROS, e MACARONESOS, e ne sono autori Plinio, e Solino, cioè, Isola felice per la bontà de' frutti, e per la temperie dell'aere. Eustatio, & Homero la dicono ECATOMPOLI, cioè di cento città, percioche quasi tutti gli Autori testificano, che fu habitata prima per cento città, quaranta delle quali furono all'età di Plinio conosciute.

E pari-

Χρονολόγιο

- 1841** Εξέγερση στην Κρήτη, την οποία προσπαθεί να συνδράμει ο Ιωάννης-Γαβριήλ Εϋνάρδος.
- 1866** Κρητική Επανάσταση, με κορυφαίο γεγονός το ολοκαύτωμα της μονής Αρκαδίου. Η Τράπεζα έρχεται αρωγός διάφορων κοινωφελών οργανισμών όπως της «Επιτροπής Κρητών Προσφύγων».
- 1867** Στο πλαίσιο της κοινωνικής προσφοράς της, η Τράπεζα ενισχύει, μεταξύ άλλων, τους Κρήτες πρόσφυγες.
- 1868** Λόγω της Κρητικής Επανάστασης η κυβέρνηση αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες και αποτείνεται επανειλημμένα στην Εθνική ζητώντας δάνεια.
- 1869** Λήξη της ελληνοτουρκικής κρίσης του 1868-1869 και της κρητικής εξέγερσης. Ο Μάρκος Ρενιέρης εκλέγεται παμψηφεί διοικητής της Εθνικής Τράπεζας (7 Ιουλίου). Από το 1866 υπήρξε μέλος και στη συνέχεια πρόεδρος της επιτροπής για την απελευθέρωση της Κρήτης.
- 1878** Μετά την έκρηξη του Ρωσοτουρκικού πολέμου (1877) και την ήττα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, οι Κρήτες εξεγείρονται, λόγω του μη ικανοποιητικού γι' αυτούς αποτελέσματος του Συνεδρίου του Βερολίνου. Η εξέγερση σταματά με την υπογραφή της ευνοϊκής για την Κρήτη σύμβασης της Χαλέπας.
- Ξεκινά η πρώτη οργανωμένη ανασκαφή του ανακτορικού συγκροτήματος της Κνωσού από τον Μίνωα Καλοκαιρινό (1843-1907), ιδρυτικό μέλος και ταμία του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Κνωσοῦ — Ἡρακλείου
Les fouilles de Cnossos — Candie

36. Ταχυδρομική κάρτα που απεικονίζει τμήμα των ανασκαφών στην Κνωσό.

- 1883** Στη θέση των ενετικών στρατώνων του Αγ. Γεωργίου στο Ηράκλειο κατασκευάζεται το νέο κτήριο των οθωμανικών στρατώνων (κισλάδες), σε σχέδια του Ηπειρώτη αρχιτέκτονα Αθανάσιου Μούση. Σήμερα στεγάζει την Περιφερειακή Διοίκηση Κρήτης και τα δικαστήρια.
- 1885** Ο Ιωάννης Σάββας πασάς διαδέχεται τον Ιωάννη Φωτιάδη στη θέση του γενικού διοικητή Κρήτης.
- 1889** Η όξυνση των πολιτικών εντάσεων στο νησί οδηγεί σε νέα εξέγερση. Ανακαλείται η σύμβαση της Χαλέπας.
- 1890** Ο Παύλος Καλλιγάς εκλέγεται διοικητής της Εθνικής Τράπεζας (2 Ιουλίου). Υπήρξε ταμίας και στη συνέχεια πρόεδρος της Εθνικής Άμυνας, που σκοπό είχε το συντονισμό των εξεγέρσεων στις αλύτρωτες περιοχές, όπως στην Κρήτη.
- 1895** Ιδρύεται η Μεταπολιτευτική Επιτροπή από τον Μανούσο Κούνδουρο, με στόχο την αυτονόμηση της Κρήτης ως πρώτο βήμα για την Ένωση. Η βίαιη αντίδραση της τουρκικής πλευράς προκάλεσε το ξέσπασμα επανάστασης (1896). Ολοκληρώνεται η ανέγερση του μητροπολιτικού ναού του Αγίου Μηνά, η οποία είχε ξεκινήσει το 1862 σε σχέδια του Αθανάσιου Μούση.
- 1896** Δεχόμενος πίεση από τις ευρωπαϊκές δυνάμεις και τους εξεγερμένους Κρήτες, ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ παραχωρεί νέο Διοικητικό Οργανισμό στο νησί. Ο Στέφανος Στρέιτ εκλέγεται παμψηφεί διοικητής της Εθνικής (28 Οκτωβρίου) μετά το θάνατο του Π. Καλλιγά. Κατά τη διάρκεια της διοίκησής του επεκτείνεται η δραστηριότητα της Τράπεζας στον εξελλαδικό χώρο με την ίδρυση της Τράπεζας Κρήτης και της Τράπεζας της Ανατολής.

37. Ταχυδρομική κάρτα που απεικονίζει τον καθεδρικό ναό του Αγίου Μηνά στο Ηράκλειο.

38. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Μανούσος Κούνδουρος σε τελετή στο Πεδίον του Άρεως.

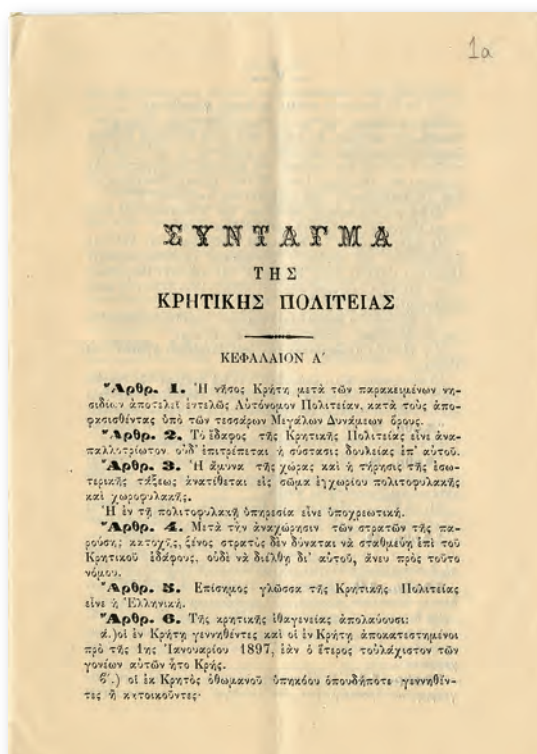
1897 Ελληνικός στρατός αποβιβάζεται στην Κρήτη στις αρχές Φεβρουαρίου και τον Απρίλιο ξεσπά ελληνοτουρκικός πόλεμος. Οι ευρωπαϊκές δυνάμεις επεμβαίνουν στρατιωτικά στο νησί και προχωρούν σε διεθνή κατοχή των πόλεων των Χανίων, Ηρακλείου και Ρεθύμνου. Αποκρούεται το αίτημα για ένωση και ανακηρύσσεται η αυτονομία της Κρήτης από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Πραγματοποιείται ναυτικός αποκλεισμός και στις 20 Μαρτίου αποβιβάζεται διεθνής στρατός στο νησί.

39. Η πόλη των Χανίων στις φλόγες.
4 Φεβρουαρίου 1897.

1898 Ο πρίγκιπας Γεώργιος της Ελλάδας ανακηρύσσεται ύπατος αρμοστής-ηγεμόνας. Εξέγερση Οθωμανών στο Ηράκλειο (25 Αυγούστου). Μουσουλμάνοι επιτίθενται εναντίον Βρετανών στρατιωτικών και χριστιανών κατοίκων της πόλης και ακολουθούν θάνατοι, εμπρησμοί και εκτεταμένες καταστροφές στο κέντρο της πόλης. Ιδρύεται από την Εθνική Τράπεζα το πρακτορείο Χανίων με υπεύθυνο τον Ι. Σακελλαρίου (30 Δεκεμβρίου). Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της 12.2.1899 γίνεται υποκατάστημα. Καταργείται στις 18.12.1899 μετά την ίδρυση της Τράπεζας Κρήτης.

1899 Στις 24 Ιανουαρίου διεξάγονται γενικές εκλογές και σχηματίζεται η Γενική Συνέλευση, αποτελούμενη από 138 χριστιανούς και 50 μουσουλμάνους πληρεξουσίου. Τίθεται σε εφαρμογή το Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας. Τον Απρίλιο διορίζεται η πρώτη κυβέρνηση. Με πρωτοβουλία του διοικητή Στ. Στρέιτ, σε επαφή με τον οποίο είχε έρθει ο απεσταλμένος της Αγγλίας Εδουάρδος Λω, αποφασίζεται η ίδρυση της Τράπεζας Κρήτης στην Κρητική Πολιτεία, με έδρα τα Χανιά. Με το νόμο 6 της 30ής Σεπτεμβρίου 1899 εγκρίνεται το Καταστατικό της Τράπεζας Κρήτης και επικυρώνεται η ιδρυτική σύμβαση.

40. Το Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας. Χανιά, 1899.

1901 Ο Ελευθέριος Βενιζέλος παύεται από σύμβουλος-υπουργός της κυβέρνησης. Η δυσaráσκεια αρκετών Κρητών απέναντι στον πρίγκιπα εντείνεται.

1905 Ξεσπά το κίνημα του Θερίσου. Ηγέτες του οι Ελευθέριος Βενιζέλος, Κωνσταντίνος Φούμης και Κωνσταντίνος Μάνος. Ξεκινούν διαπραγματεύσεις μεταξύ των επαναστατών και των εκπροσώπων των Μεγάλων Δυνάμεων, οι οποίες τον επόμενο χρόνο θα επιφέρουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις, όπως νέο σύνταγμα.

Ο φιλόλογος Ιωάννης Περδικάρης, σύμβουλος του Βενιζέλου σε θέματα εκπαίδευσης, προχωρεί στην ίδρυση του ιδιωτικού Λυκείου «Ο Κοραΐς» στο Ηράκλειο. Για πρώτη φορά διδάσκονται μαθήματα όπως αγωγή του πολίτη, τεχνικά και ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά και τουρκικά). Επίσης διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη και μετεωρολογικό σταθμό.

41. «Η επί του σχεδίου του Νέου Συντάγματος Επιτροπή της Συντακτικής των Κρητών Συνελεύσεως 1906-1907». Ανάμεσά τους οι Ελευθέριος Βενιζέλος, Κωνσταντίνος Μάνος και Κωστής Φούμης. Η φωτογραφία είναι στην Πελεκαπίνια, στην έπαυλη του Κ. Μάνου.

1906 Ο πρίγκιπας Γεώργιος αποχωρεί και νέος αρμοστής τοποθετείται ο Αλέξανδρος Ζαΐμης.

Κατασκευάζεται η Γαλλική Σχολή Καλογραιών στα Χανιά, στη σημερινή οδό Θεοτοκοπούλου, σε σχέδια του Κ. Τσαντηράκη.

1908 Στην Οθωμανική Αυτοκρατορία επικρατεί το κίνημα των Νεοτούρκων.

Στην Κρήτη αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση η κατάργηση του αρμοστιακού καθεστώτος και σχηματίζεται

Προσωρινή Κυβέρνηση. Κηρύσσεται η ένωση με την Ελλάδα. Οι Μεγάλες Δυνάμεις αντιδρούν και αποτρέπουν την ουσιαστική εφαρμογή της απόφασης.

1909 Στην Ελλάδα ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος, οργάνωση αξιωματικών που επιδιώκει εκτεταμένες πολιτικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις, πραγματοποιεί το Κίνημα στο Γουδί.

42. Μαθήτριες της Γαλλικής Σχολής Καλογραιών Χανίων.

- 1910** Εκλογές στην Κρήτη, όπου επικρατεί η παράταξη του Ελευθέριου Βενιζέλου. Λίγους μήνες αργότερα αναχωρεί για την Αθήνα και εκλέγεται βουλευτής της ελληνικής βουλής.
- 1911** Συγκεντρώσεις και συλλαλητήρια στην Κρήτη με αίτημα την Ένωση. Ο Στυλιανός Γεωργίου, πρώτος χριστιανός δήμαρχος Ηρακλείου, διαδέχεται τον Μουσταφά Δεληαχμετάκη.
- 1912** Κηρύσσεται, μεταξύ των βαλκανικών κρατών και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος. Οι Κρήτες βουλευτές γίνονται δεκτοί στην ελληνική βουλή, ενώ ο Στέφανος Δραγούμης αποστέλλεται στο νησί ως γενικός διοικητής. Στις 16 Ιανουαρίου, ένα χρόνο πριν από την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, η μετοχή της Τράπεζας Κρήτης εισάγεται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.
- 1913** Με τη Συνθήκη του Λονδίνου, ο σουλτάνος παραιτείται από τα κυριαρχικά του δικαιώματα στην Κρήτη. Ξεσπά ο Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος μεταξύ Βουλγαρίας και Ελλάδας. Τον Αύγουστο υπογράφεται η Συνθήκη του Βουκουρεστίου, ενώ τον Δεκέμβριο πραγματοποιείται στα Χανιά η επίσημη τελετή ένωσης Ελλάδας και Κρήτης.
- 1914** Αρχίζει ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, στον οποίο η Ελλάδα αρχικά παραμένει ουδέτερη. Η έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της ΕΤΕ εκλέγει διοικητή τον μέχρι τότε συνδιοικητή Αλέξανδρο Ζαΐμη (14 Δεκεμβρίου). Θα διατελέσει ύπατος αρμοστής Κρήτης το 1906 και θα εκλεγεί δύο φορές πρόεδρος της Δημοκρατίας (1929, 1934). Την περίοδο διοίκησής του θα γίνει η συγχώνευση Τράπεζας Κρήτης και Εθνικής.

43. Ύψωση της ελληνικής σημαίας στη νησίδα Αγ. Νικολάου, στον όρμο της Σούδας την 1.2.1913, ημέρα της κατάργησης της τουρκικής επικυριαρχίας. Στη βάση του κοντού της σημαίας ο γενικός διοικητής Κρήτης Στέφανος Δραγούμης.

44. Οι επίσημοι κατευθύνονται στο Φρούριο του Φιρκά για την ύψωση της ελληνικής σημαίας. Προηγείται ο βασιλιάς Κωνσταντίνος.

- 1915** Ο βασιλιάς της Ελλάδας Κωνσταντίνος Α΄ και ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος διαφωνούν σχετικά με τη στάση που πρέπει να τηρήσει η χώρα στον πόλεμο, με αποτέλεσμα την όξυνση του πολιτικού φανατισμού. Ξεκινά ο εθνικός διχασμός. Σημειώνονται στο νησί σοβαρές συμπλοκές μεταξύ χριστιανών και μουσουλμάνων κατά την προεκλογική περίοδο.
- 1917** Ο Κωνσταντίνος υποχρεώνεται να εγκαταλείψει το θρόνο και η Ελλάδα υπό τον Βενιζέλο παίρνει μέρος στον πόλεμο ως σύμμαχος των Αγγλογάλλων. Το Γενικό Συμβούλιο της Εθνικής Τράπεζας εγκρίνει την απόφαση της διοίκησης για τη συγχώνευση Τράπεζας Κρήτης και Εθνικής.
- 1918** Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος τελειώνει με την Ελλάδα στο πλευρό των νικητών. Κατασκευάζεται μικρό εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από τη βρετανική εταιρεία Sir Robert Mc Alpine & Sons. Πρόκειται για τη γνωστή Ηλεκτρική, που στα επόμενα χρόνια θα παραχωρηθεί στο Δήμο Ηρακλείου, για να ηλεκτροφοτίσει την πόλη.
- 1919** Ιδρύεται η Κοινωνία των Εθνών. Ο ελληνικός στρατός αποβιβάζεται στη Σμύρνη, ανοίγοντας την αυλαία του Μικρασιατικού Πολέμου. Μετά τη συγχώνευση της Τράπεζας Κρήτης με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, το εκδοτικό προνόμιο της τελευταίας επεκτείνεται και στη μεγαλόνησο. Τον Ιούνιο τα υποκαταστήματα που διατηρούσε η Τράπεζα Κρήτης στον Άγιο Νικόλαο, στο Ηράκλειο, στα Σφακιά, στο Ρέθυμνο και στα Χανιά εντάσσονται στο δίκτυο της Εθνικής.
- 1922** Η ήττα του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία συνοδεύεται από κύματα προσφύγων που φτάνουν στην Ελλάδα κάτω από δύσκολες συνθήκες.
- 1923** Υπογράφεται η Σύμβαση Ανταλλαγής Πληθυσμών στη Λωζάνη, σύμφωνα με την οποία οι Έλληνες που κατοικούν σε τουρκικά εδάφη μετακινούνται υποχρεωτικά στην Ελλάδα και, αντίστοιχα, οι μουσουλμάνοι που κατοικούν εντός των ελληνικών συνόρων μετακινούνται στην Τουρκία. Στην ίδια πόλη υπογράφεται η ομώνυμη Συνθήκη Ειρήνης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

45. Εξωτερική άποψη υποκαταστήματος Χανίων.

- 1924** Οι τελευταίοι μουσουλμάνοι αποχωρούν από την Κρήτη. Στη θέση τους σταδιακά εγκαθίστανται Έλληνες πρόσφυγες από διάφορες περιοχές της Τουρκίας. Ξεκινά η κατασκευή του προσφυγικού οικισμού της Νέας Αλικαρνασσού.
- 1925** Ηλεκτροφωτίζονται για πρώτη φορά οι δρόμοι του Ηρακλείου (25 Δεκεμβρίου). Τη διανομή του ρεύματος αναλαμβάνει η Ηλεκτρική Υπηρεσία του Δήμου Ηρακλείου με διευθυντή τον Νικ. Λήμνιο.
- 1930** Κατά τη δεκαετία του 1930 η Εθνική Τράπεζα χρηματοδοτεί μεγάλα έργα κοινής ωφέλειας σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, μεταξύ των οποίων και στην Κρήτη.
- 1938** Εκδηλώνεται επαναστατικό κίνημα στην Κρήτη εναντίον του καθεστώτος Μεταξά, το οποίο όμως αποτυγχάνει.
- 1941** Περιουσιακά στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας (10 κιβώτια με χρυσά και ασημένια νομίσματα αξίας 12.000 χρυσών λιρών και 6 κιβώτια με τιμαλφή προερχόμενα από τον Πανελλήνιο Έρανο Κοινωνικής Πρόνοιας), που είχαν παραδοθεί στην Τράπεζα Ελλάδος για ασφαλή μεταφορά τους, κατάσχονται από τα ναζιστικά στρατεύματα στην Κρήτη, στο υποκατάστημα Ηρακλείου της Τράπεζας της Ελλάδος, και εξάγονται στη Γερμανία. Παρά τη σθεναρή διεκδίκηση της ΕΤΕ δεν επιτεύχθηκε παρά μόνον η επιστροφή, το 1943, των κιβωτίων με τα τιμαλφή του Πανελληνίου Εράνου.

46. Ταχυδρομική κάρτα που απεικονίζει την πόλη του Ηρακλείου το 1914.

47.

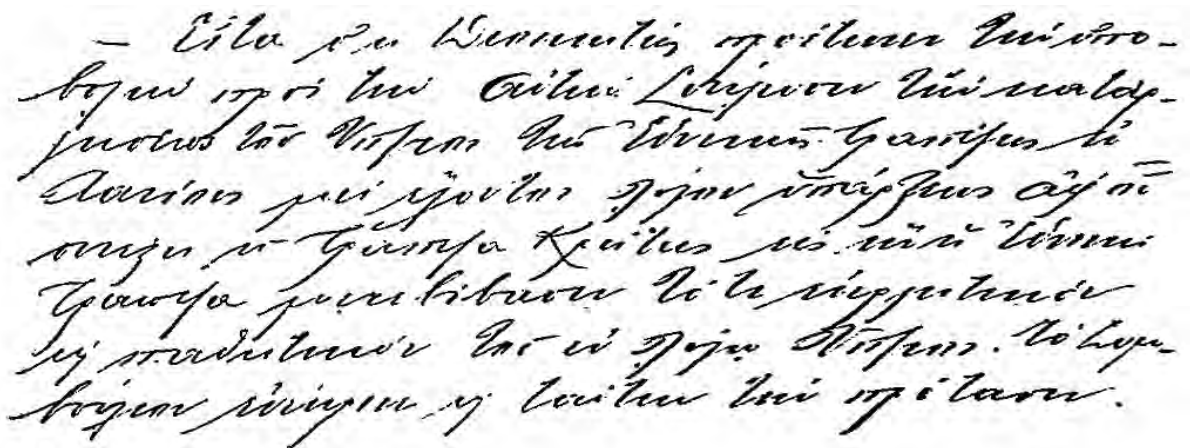
ΔΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣ ΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΘΑ ΚΑΜΩ ΝΕΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΑ ΦΕΡΩΥΤΟ ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟΝ.

48. Τον Μάιο του 1889 μια μεγάλη μερίδα Κρητών κηρύσσει ξανά την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα και στρέφονται για βοήθεια στην κυβέρνηση Τρικούπη, που όμως την αρνείται. Οι αντιδράσεις είναι έντονες, καθώς διαδηλωτές στην Αθήνα καταγγέλλουν την απραξία της κυβέρνησης απέναντι στον κρητικό λαό. Η δυσαρέσκεια για το χειρισμό του κρητικού ζητήματος από την κυβέρνηση Τρικούπη οδήγησε στην ήττα της στις εκλογές του Οκτωβρίου 1890 και στη νίκη της παράταξης Δηλιγιάννη. Στη γελοιογραφία του περιοδικού Νέος Αριστοφάνης (30.9.1889) σατιρίζεται η ουδέτερη στάση του Τρικούπη απέναντι στο Κρητικό Ζήτημα. Ο γελοιογράφος τον παρουσιάζει να θέλει να εκμεταλλευτεί την κρητική επανάσταση για να συνάψει δάνεια, που θα χρησιμοποιήσει για τις ανάγκες του ελληνικού κράτους. Ο Τρικούπης με το δάχτυλό του δείχνει στο χάρτη της Ευρώπης την Κρήτη, ενώ γύρω του βρίσκονται οι εφημερίδες που τον στηρίζουν σαν πιστά σκυλιά. Μεταξύ αυτών ο ανταποκριτής των Times Στίλμαν, που τότε κατηγορούνταν για οικονομικά σκάνδαλα. Στους τοίχους που περιβάλλουν τον Τρικούπη βρίσκονται πορτρέτα ισχυρών Ευρωπαίων ηγετών.

Δίκτυο και οικονομική δραστηριότητα

Το δίκτυο στη Μεγαλόνησο

Η παρουσία της Εθνικής Τράπεζας στην Κρήτη ξεκινά ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα. Πριν ακόμα από την ίδρυση της Τράπεζας Κρήτης, η Εθνική ιδρύει στα Χανιά, στις 30 Δεκεμβρίου του 1898, πρακτορείο, το οποίο, δύο μήνες αργότερα, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων στις 12.2.1899 μετατρέπεται σε υποκατάστημα. Την ίδια χρονιά ακολουθεί η ίδρυση της Τράπεζας Κρήτης, στην οποία συμμετέχει ενεργά η Εθνική, και τον Δεκέμβριο του 1899 το υποκατάστημα Χανίων της Εθνικής καταργείται. Ο πρώτος διευθυντής του πρακτορείου Χανίων, ο Ιωάννης Σακελλαρίου, διατελεί διοικών σύμβουλος και στη συνέχεια διοικητής της Τράπεζας Κρήτης

Εἶτα ὁ κ. Διοικητὴς προέτεινε τὴν υποβολὴν
πρὸς τὴν αὐτὴν Συνέλευσιν τῆς καταργήσεως τοῦ
υποκαταστήματος τῆς Εθνικῆς Τράπεζας ἐν Χανίοις
καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Εθνικῆς
Τράπεζας Κρήτης. Ἡ Συνέλευσις ἀποδέχεται τὴν
προτάσιν καὶ ἀποφασίζει τὴν ἀντικατάστασιν
τοῦ υποκαταστήματος τῆς Εθνικῆς Τράπεζας ἐν
Χανίοις ἀπὸ τῆς Εθνικῆς Τράπεζας Κρήτης.

49. Απόσπασμα από τα πρακτικά της συνεδρίασης του γενικού συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας στις

15 Δεκεμβρίου 1899: «Εἶτα ο κ. Διοικητής προέτεινε τὴν υποβολήν πρὸς τὴν αὐτὴν συνέλευσιν τῆς καταργήσεως τοῦ υπ/τος τῆς Εθνικῆς Τραπεζῆς ἐν Χανίοις, μὴ ἔχοντος λόγον υπέρξεως ἀφ' οὗ συνέστη ἡ Τράπεζα Κρήτης, εἰς ἣν ἡ Εθνικὴ Τράπεζα μετεβίβασε τὸ τε ενεργητικὸν καὶ παθητικὸν του ἐν λόγω υπ/τος. Τὸ Συμβούλιον ἐνέκρινε καὶ ταύτην τὴν πρότασιν.»

50. Πρόσοψη υποκαταστήματος Ρεθύμνου.

Ε.Ε. ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
Λογισμὸς ἔξοδων διαχείρισεως κατὰ τὸ ἔτος 1924

Εἰσόδους	ἔτος 1924
Εἰσόδους ἐξ ἑξῶς διαχείρισεως Τελικοῦ	Δρχ. 19800,00
Εἰσόδους ἀποδόσεων	8000,00
Εἰσὸς ἀποδόσεων ἀποδοτικῶν	1288,10
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν Τελικοῦ	0,00
Εἰσὸς ἑσόδων	1235,00
Εἰσὸς ἑσόδων	4630,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν	0,00
Εἰσὸς ἀπὸ τραπεζῶν	175,00
Εἰσὸς ἀπὸ ἀποδοτικῶν ἁλῶν καὶ Τελικῶν	0,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν ἀποδοτικῶν	0,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν ἀποδοτικῶν	8725,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν ἀποδοτικῶν	540,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν Τελικοῦ	0,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν Τελικοῦ	40,30
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν Τελικοῦ	1120,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν Τελικοῦ	1200,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν καὶ ἀποδοτικῶν	2623,40
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν καὶ ἀποδοτικῶν	311,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν καὶ ἀποδοτικῶν	0,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν καὶ ἀποδοτικῶν	0,00
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν καὶ ἀποδοτικῶν	944,10
Εἰσὸς ἀποδοτικῶν καὶ ἀποδοτικῶν	41796,15

Ἔτος 1924

Ἔτος 1925

Ἔτος 1926

51. Τα αναλυτικά έξοδα διαχείρισης του υποκαταστήματος της Εθνικής Τράπεζας στον Βάμο Κρήτης το 1924.

52. Πρόσοψη υποκαταστήματος Ιεράπετρας.

Έξι χρόνια μετά την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, το 1919, οι δύο τράπεζες συγχωνεύονται και επανιδρύεται από την Εθνική το υποκατάστημα Χανίων (27 Ιουνίου 1919). Πρώτος διευθυντής του ορίζεται ο Φ. Ντόκος. Την ίδια μέρα, η Τράπεζα ιδρύει επίσης το υποκατάστημα Αγ. Νικολάου με πρώτο διευθυντή τον Κ. Ν. Μπάκο και από 17.9.1919 τον Α. Παναγιωτάκη, το υποκατάστημα Ηρακλείου με πρώτο διευθυντή τον Α. Μαρή, το υποκατάστημα Βάμου Σφακίων με πρώτο διευθυντή τον Ε. Καλοκαιρινό και το υποκατάστημα Ρεθύμνης με πρώτο διευθυντή τον Ε. Πενθερουδάκη (και από 17.9.1919 τον Κ. Μπάκο), υποκαταστήματα που μέχρι εκείνη τη στιγμή λειτουργούσε η Τράπεζα Κρήτης.

Λίγα χρόνια αργότερα, στις 19 Οκτωβρίου του 1925, ιδρύεται το υποκατάστημα της Εθνικής στη Σητεία με πρώτο διευθυντή τον Π. Αποστολάκη, ενώ το 1937, με απόφαση του Γενικού Συμβουλίου της 27ης Οκτωβρίου, το υποκατάστημα Βάμου Σφακίων καταργείται και το αρχείο του μεταφέρεται στο υποκατάστημα Χανίων.

Στις 26 Μαρτίου του 1940 η Τράπεζα προχωρεί στην ίδρυση πρακτορείου στην Ιεράπετρα, με πρώτο διευθυντή τον Ε. Στ. Κατσούλη, το οποίο εξαρτάται από το υποκατάστημα Αγ. Νικολάου και μετά το τέλος του πολέμου, το 1947, μετατρέπεται σε υποκατάστημα.

53. Εξωτερική όψη υποκαταστήματος Χανίων.

Από τις 20 έως τις 25 Μαΐου 1941 οι πολεμικές επιχειρήσεις των Γερμανών στην Κρήτη πλήττουν όλα τα κτήρια των υποκαταστημάτων της Εθνικής Τράπεζας. Το κτήριο Χανίων καταστρέφεται ολοσχερώς, του Ρεθύμνου κατά το ένα τρίτο, λιγότερο του Ηρακλείου και ολόκληρο της Ιεράπετρας, το οποίο όμως δεν ήταν ιδιόκτητο. Από το προσωπικό των υποκαταστημάτων σκοτώθηκε από βόμβα, έξω από την Τράπεζα, ένας υπάλληλος του υποκαταστήματος Ηρακλείου.

54. Κατάσταση με τις ζημιές που υπέστησαν τα υποκαταστήματα της Εθνικής Τράπεζας στον Αγ. Νικόλαο, στο Ηράκλειο, στην Ιεράπετρα, στο Ρέθυμνο, στη Σητεία και στα Χανιά, από την έναρξη του ελληνοϊταλικού πολέμου μέχρι την απελευθέρωση, και τις απαιτούμενες δαπάνες για την επισκευή τους το 1945.

Κ Α Τ Α Σ Τ Α Σ Ι Σ	
Συμπένδυση της ζημίας δε δαπάνησαν τα κτήρια των Υποκαταστημάτων μας από της έναρξης του "Ελληνο-Ιταλικού πολέμου μέχρι της απελευθέρωσης και της διακοπής των εργασιών από την καταστροφή των. (Γεν. Δ/γρ Ταμ. Εργασιών 12/10/37012/31.1.45)	
Αγίου Νικολάου	(Έγγρ. 54/20.2.45) *Ιδιόκτητων - Δεν κατατράπη. Ήδη ζημία εις διακοπών (αρχ. 1.000 ετών 1940) εξ ερηκίων ρωμίων ή ενοικιαστών. Δεν συνετάχθη πρωτόκολλο.
Ηρακλείου	(Έγγρ. 107/26.2.45) *Ιδιόκτητων - Συνεπεία βομβαρδισμού το 8/5/41 κατεστράφη μερικώς από τον Μάιο 1941, απορριπτόμενων ζημιών προέβλεπε αρχ. 3.000.000, διακοπών εις 25/5/41 (αρχ. 1944) πρωτόκολλο, λαν ζημιών προεκλήσαν αρχ. 3.000.000. Ήδη, το Γραφείο στεγάζοντι εις κτίριον, Ιδιοκτησίας κ. ν. νομοιόν.
Ιεράπετρας	(Έγγρ. 45/14.3.45) *Ιδιόκτητων - Συνεπεία βομβαρδισμού το 23.5.41 του κτιρίου από τον Ιούλιο (αρχ. 1940) κατεστράφη, το Γραφείο και η Κατοικία μεταφέρθησαν εις Άγιον Ιωάννην κτίριον.
Ρεθύμνης	(Έγγρ. 9/21.2.45) *Ιδιόκτητων - Ήδη ζημία εις διακοπών κατέ τή 1941 αρχ. 7.000.000 (έτος 1940) κατεστράφη, συνεπεία βομβαρδισμού, λαν ζημιών κατεστράφησαν αρχ. 1.000.000 η σημερινά αρχ. 2.1/2-3.000.000 λόγω των ζημιών, το 12/4/45 μετατράπη εις μίσθον οίκου.
Σητείας	(Έγγρ. 75/17.3.45) *Ιδιόκτητων - Ήδη ζημία εις διακοπών κατέ τή 1941 αρχ. 7.000.000 (έτος 1940) κατεστράφη, συνεπεία βομβαρδισμού, λαν ζημιών κατεστράφησαν αρχ. 1.000.000 η σημερινά αρχ. 2.1/2-3.000.000 λόγω των ζημιών, το 12/4/45 μετατράπη εις μίσθον οίκου.
Χανίων	(Έγγρ. 243/13.8.45) *Ιδιόκτητων - Κατά μήνα Μάϊον 1941, λόγω βομβαρδισμού κατεστράφησαν κτήρια, οι δε υπόλοιποι αποκαταστάθηκαν. Τό 8/5/41 συνεπεία βομβαρδισμού κατεστράφησαν αρχ. 1.000.000 η σημερινά αρχ. 2.1/2-3.000.000 λόγω των ζημιών, το 12/4/45 μετατράπη εις μίσθον οίκου.

Υ. - Προαγωγή. - < Μηνάς Ι. Παντουβάκης και Παναγιώτης Θ. Αρώνης. - >

Ο κύριος Συνδιοικητής ανακοινώνει ότι, διά Πράξεως Διοικητικού της 27ης Αυγούστου τρέχοντος, προήγαγεν, ως προανήγγειλε κατά την συνεδρία της 26ης Ιουλίου τρέχοντος έτους, τον συνεπεία βομβαρδισμού από αέρος φονευθέντα εν Ηρακλείω Κρήτης, τη 20ή Μαΐου 1941, Υπολογιστήν Α' τάξεως Μηνάν Ι. Παντουβάκη, εις τον βαθμόν Λογιστού Γ' τάξεως (από της ημέρας του θανάτου του) επί τω σκοπώ της αφ' ενός βελτιώσεως της συντάξεως της παρεχομένης εις την οικογένειάν του και της αφ' ετέρου αυξήσεως του καταβληθησομένου ταύτη παρά του Ταμείου Αυτασφαλείας ποσού.

55. Απόσπασμα από τα πρακτικά της συνεδρίασης του γενικού συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας στις 30.8.1941:

«V. Προαγωγή: Μηνάς Ι. Παντουβάκης και Παναγιώτης Θ. Αρώνης. Ο κύριος Συνδιοικητής ανακοινώνει ότι, διά Πράξεως Διοικητικού της 27ης Αυγούστου τρέχοντος, προήγαγεν, ως προανήγγειλε κατά την συνεδρία της 26ης Ιουλίου τρέχοντος έτους, τον συνεπεία βομβαρδισμού από αέρος φονευθέντα εν Ηρακλείω Κρήτης, τη 20ή Μαΐου 1941, Υπολογιστήν Α' τάξεως Μηνάν Ι. Παντουβάκη, εις τον βαθμόν Λογιστού Γ' τάξεως (από της ημέρας του θανάτου του) επί τω σκοπώ της αφ' ενός βελτιώσεως της συντάξεως της παρεχομένης εις την οικογένειάν του και της αφ' ετέρου αυξήσεως του καταβληθησομένου ταύτη παρά του Ταμείου Αυτασφαλείας ποσού.»

56. Εξωτερική όψη υποκαταστήματος Μοιρών.

57. Πρόσωση υποκαταστήματος λεωφόρου Καλοκαιρινού, Ηράκλειο.

58. Εξωτερική όψη υποκαταστήματος Αγίου Νικολάου, 1970.

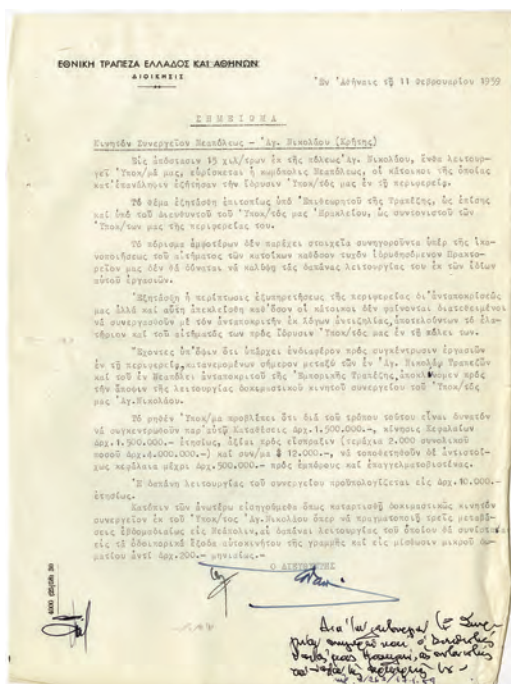
Αργότερα, τη δεκαετία του 1950, ιδρύεται το πρακτορείο Μοιρών (στις 24 Αυγούστου 1950), με πρώτο διευθυντή τον Ι. Μανιακουδάκη. Αρχικά, το πρακτορείο εξαρτάται από το υποκατάστημα Ηρακλείου και στις 11 Νοεμβρίου του 1953 μετατρέπεται σε υποκατάστημα. Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, και έπειτα από τη συγχώνευση της Εθνικής Τράπεζας με την Τράπεζα Αθηνών, τα υποκαταστήματα Ιεράπετρας και Χανίων της Εθνικής μεταστέγονται, το πρώτο στις 6 Ιουνίου και το δεύτερο στις 9 Ιουλίου, σε κτήρια της πρώην Τράπεζας Αθηνών.

Το 1965 ξεκινά από την Τράπεζα μελέτη για την ανέγερση νέου ιδιόκτητου υποκαταστήματος στον Άγ. Νικόλαο Κρήτης, η οποία διαρκεί μερικά χρόνια και ολοκληρώνεται το 1970.

Τη δεκαετία του 1970, το υποκατάστημα Ηρακλείου αποκτά παράρτημα στη Λεωφόρο Καλοκαιρινού (19 Ιουνίου 1972) και τον Ιούλιο του 1977 ιδρύεται υποκατάστημα στην πλατεία Κορνάρου Ηρακλείου με πρώτο διευθυντή τον Δ. Κληρονόμο. Επιπλέον, στις 15.7.1976 ιδρύεται στο Πέραμα Κρήτης το υποκατάστημα Περάματος ή Μυλοποτάμου, πρώτος διευθυντής του οποίου διορίζεται ο Ε. Γαρυφαλάκης.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 το δίκτυο της Εθνικής στην Κρήτη αριθμεί δεκαέξι υποκαταστήματα. Μέσα στα επόμενα χρόνια η Εθνική Τράπεζα προχωρεί στην ίδρυση θυρίδων σε διάφορες περιοχές του νησιού. Συγκεκριμένα, στις 14 Απριλίου του 1980, στην πλατεία 1866 Χανίων ιδρύεται θυρίδα με πρώτο διευθυντή τον Γ. Μπούχλη, όπως επίσης, στις 6 Μαΐου του 1985, στα Μάλια με διευθυντή τον Γ. Κοκολάκη, στο λιμένα Χερσονήσου Ηρακλείου με διευθυντή τον Γ. Ελευθεριάδη και στην Παλαιοχώρα Χανίων με διευθυντή τον Γ. Χαριτάκη. Τον Νοέμβριο του 1986 το υποκατάστημα Σητείας αποκτά παράρτημα.

Σήμερα στην Κρήτη λειτουργούν 23 υποκαταστήματα της Τράπεζας, δύο γραφεία συναλλαγών, δύο παραρτήματα και ένα κινητό συνεργείο.

59. Υπηρεσιακό σημείωμα που συνηγορεί υπέρ της σύστασης από το υποκατάστημα Αγ. Νικολάου κινητού συνεργείου στη Νεάπολη και προβλέπει τις δαπάνες λειτουργίας του, τα ποσά που θα συγκεντρώσει από καταθέσεις και αυτά που θα μπορέσει να διαθέσει σε εμπόρους και επαγγελματιοβιοτέχνες. Το κινητό συνεργείο ξεκίνησε τη λειτουργία του στη Νεάπολη το καλοκαίρι του 1959: Υπάλληλοι από τον Αγ. Νικόλαο πήγαιναν τρεις φορές την εβδομάδα τα πρωινά με το λεωφορείο της γραμμής και επέστρεφαν με αγοράίο αυτοκίνητο, μεταφέροντας και τα περιουσιακά στοιχεία. Με τον καιρό, οι εργασίες αυξήθηκαν, οι υπάλληλοι παρέμεναν περισσότερες ώρες στη Νεάπολη και ο χώρος στέγασης του συνεργείου μεταφέρθηκε από το μικροσκοπικό αρχικά γραφείο σε μεγαλύτερο, επί της κεντρικής οδού Νεάπολης-Ηρακλείου. Αθήνα, 11 Φεβρουαρίου 1959.

60. Εξωτερική όψη υποκαταστήματος Ρεθύμνου.

62. Εξωτερική όψη υποκαταστήματος Χανίων.

61. Πρόσοψη υποκαταστήματος Πλατείας Κορινθίου, Ηράκλειο.

63. Εξωτερική όψη υποκαταστήματος Σητείας.

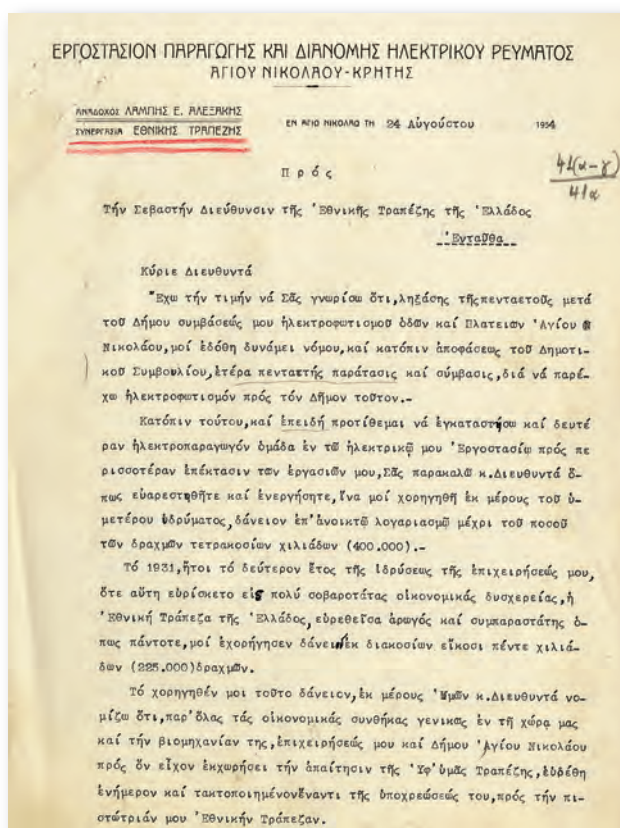
Οι χρηματοδοτήσεις της Εθνικής στην Κρήτη: μοχλός ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας

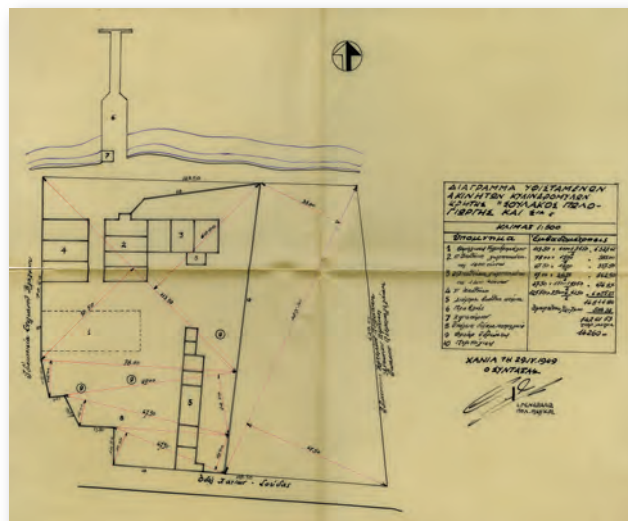
64. Το καταστατικό της Ένωσης Σουλτανοπαγωγών Κρήτης ΑΕ, όπως δημοσιεύτηκε στο υπ' αρ. 314 της 4ης Δεκεμβρίου 1935 δελτίο ανώνυμων εταιρειών της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

65. Το 1929 ο δήμος Αγ. Νικολάου ανέθεσε το έργο του ηλεκτροφωτισμού της πόλης στο εργοστάσιο παραγωγής και διανομής ηλεκτρικού ρεύματος του Χαράλαμπου Ε. Αλεξάκη. Ο ανάδοχος έλαβε από την Εθνική δάνειο 225.000 δρχ. και, όταν η σύμβασή του με το δήμο ανανεώθηκε για άλλα πέντε χρόνια, ο επιχειρηματίας απευθύνθηκε ξανά στην «αρωγό και συμπαραστάτη όπως πάντοτε» Τράπεζα, όπως ο ίδιος αναφέρει χαρακτηριστικά, για τη χορήγηση νέου δανείου. Στο έντυπο επιστολόχαρτο της εταιρείας υπογραμμίζεται η συνεργασία του αναδόχου με την Εθνική Τράπεζα. Αγ. Νικόλαος, 24 Αυγούστου 1934.

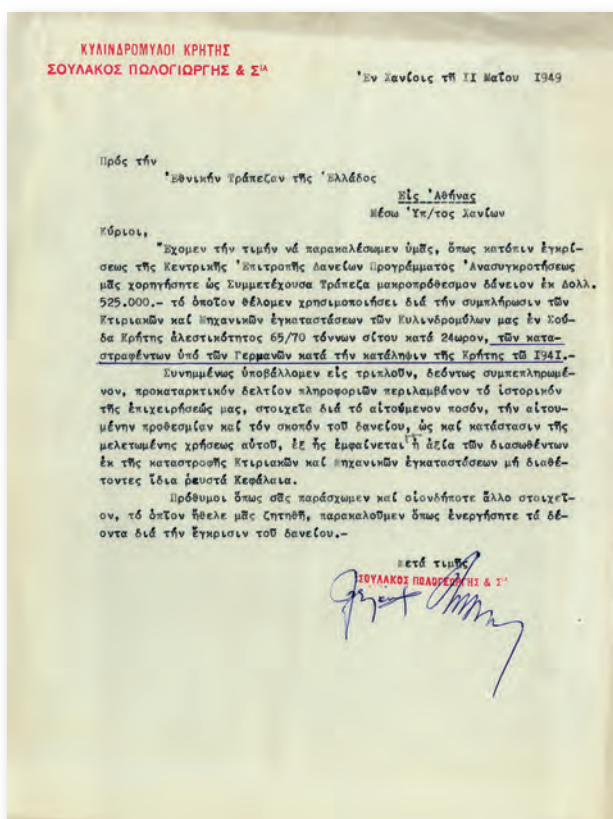
Από τα πρώτα χρόνια μετά τη συγχώνευσή της με την Τράπεζα Κρήτης η Εθνική Τράπεζα ανέπτυξε έντονη χρηματοδοτική δραστηριότητα στη Μεγαλόνησο, λειτουργώντας ως κινητήριος μοχλός για την τοπική οικονομία. Τις δεκαετίες του 1920 και 1930 η Εθνική συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, ενισχύοντας με κεφάλαια επιχειρηματικές μονάδες στην Κρήτη, μεταξύ των οποίων και εταιρείες που πήραν δάνεια για έργα κοινής ωφέλειας που τους είχαν ανατεθεί από τοπικές αρχές.

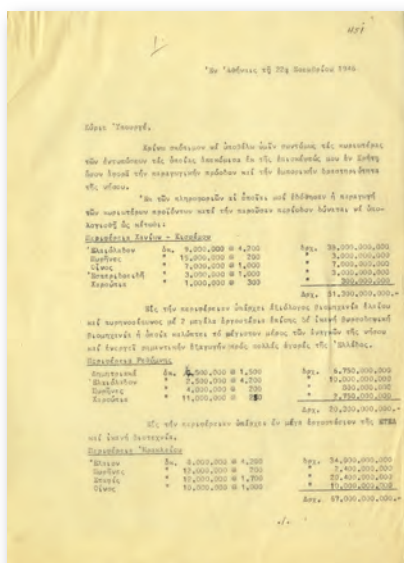
Η κατάληψη της Κρήτης τον Μάιο του 1941 και η κατοχή της από τους Γερμανούς μέχρι το φθινόπωρο του 1944 έπληξε τοπικές μονάδες ζωτικής σημασίας. Ο ρόλος της Εθνικής στην ανασυγκρότηση του νησιού υπήρξε κομβικός: Ο διοικητής της από το 1945 Γεώργιος Ι. Πεσμαζόγλου τοποθετήθηκε το 1947 από την κυβέρνηση στην Ειδική Επιτροπή Επεξεργασίας του Σχεδίου Μάρσαλ στην Ελλάδα και η Εθνική συνεργάστηκε το 1948 με την Κεντρική Επιτροπή Δανείων ως μεσολαβήτρια τράπεζα για τη διάθεση των κεφαλαίων της αμερικανικής βοήθειας.

66. Διάγραμμα των εγκαταστάσεων των Κυλινδρόμυλων Κρήτης Σουλάκος Πωλογιώργης και Σία. Χανιά, 29 Απριλίου 1949.

67. Αίτηση της εταιρείας Κυλινδρόμυλοι Κρήτης Σουλάκος Πωλογιώργης & Σία προς την Εθνική, ως συμμετέχουσα Τράπεζα, για τη χορήγηση δανείου 525.000 δολαρίων, κατόπιν έγκρισης της Κεντρικής Επιτροπής Δανείων Προγράμματος Ανασυγκρότησης. Σκοπός της εταιρείας ήταν να συμπληρωθούν οι κτηριακές και μηχανικές εγκαταστάσεις του εργοστασίου που είχαν καταστραφεί από βομβαρδισμό κατά την κατάληψη της Κρήτης από τους Γερμανούς, τον Μάιο του 1941. Χανιά, 11 Μαΐου 1949.

68. Η πρώτη σελίδα της επιστολής του διοικητή της Εθνικής Τράπεζας Γεώργιου Πεσμαζόγλου προς τον υπουργό Συντονισμού Στέφανο Στεφανόπουλο, με στοιχεία για την παραγωγική πρόοδο και εμπορική δραστηριότητα της Κρήτης, ανά περιφέρεια, το 1946. 22 Νοεμβρίου 1946.

Ήδη από το 1946, πριν δηλαδή την εφαρμογή του σχεδίου Μάρσαλ στην Ελλάδα, ο Πεσμαζόγλου είχε υποβάλει στον υπουργό Συντονισμού Στέφανο Στεφανόπουλο έκθεση για την παραγωγική και οικονομική δραστηριότητα στην Κρήτη και τις πιστωτικές ανάγκες του εμπορίου και της βιομηχανίας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του, η γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή εξελισσόταν ικανοποιητικά, καλύπτοντας σε μεγάλο βαθμό τις τοπικές ανάγκες. Όσον αφορά τη βιομηχανία, αξιόλογες μονάδες λειτουργούσαν στην περιφέρεια Χανίων-Κισσάμου, στο Ρέθυμνο το εργοστάσιο της ΕΤΕΛ και στην Ιεράπετρα η βιομηχανία της ΑΕ Μίνως, με εξαγωγική δραστηριότητα. Σε κάθε περίπτωση ο διοικητής της Εθνικής θεωρούσε ανεπαρκή τα ποσά που είχαν διατεθεί από τις τράπεζες στο νησί μέχρι το φθινόπωρο του 1946 και, γι' αυτό το λόγο, πρότεινε τότε στον υπουργό τον υπερδιπλασιασμό τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Ποσά διατεθέντα μέχρι το φθινόπωρο του 1946

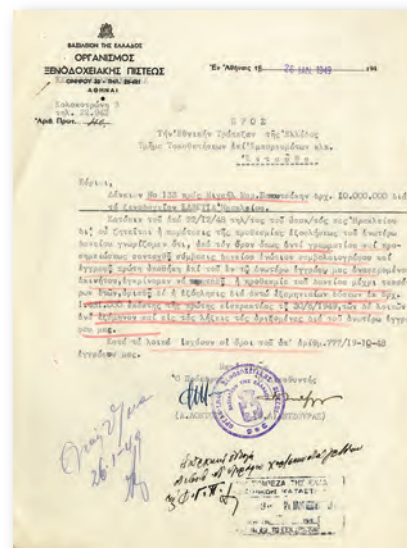
Περιφέρειες	Ποσά που διέθεσε η Εθνική Τράπεζα (δρχ.)	Ποσά που διέθεσαν οι υπόλοιπες -πλην της Αγροτικής- τράπεζες (δρχ.)
Χανίων-Κισσάμου	2.000.000.000	1.000.000.000
Ρεθύμνου	400.000.000	300.000.000
Ηρακλείου	4.500.000.000	2.500.000.000
Ιεράπετρας	140.000.000	180.000.000 (Διέθεσε μόνο η Τράπεζα Αθηνών)
Αγ. Νικολάου	170.000.000	120.000.000 (Διέθεσε μόνο η Τράπεζα Αθηνών)
Σητείας	60.000.000	Η Εθνική είναι η μοναδική τράπεζα στην περιφέρεια
Σύνολο	11.370.000.000	

ΠΙΝΑΚΑΣ II
Ποσά που ο διοικητής της Εθνικής προτείνει να διατεθούν

Περιφέρειες	Ποσά που υπολογίζεται ότι πρέπει να διατεθούν (δρχ.)
Χανίων-Κισσάμου	10.000.000.000
Ρεθύμνου	1.500.000.000
Ηρακλείου	15.000.000.000
Ιεράπετρας	1.000.000.000
Αγ. Νικολάου	1.000.000.000
Σητείας	500.000.000
Σύνολο	29.000.000.000

Ένας άλλος τομέας στον οποίο επίσης μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου η Εθνική λειτούργησε ως καταλύτης για την ανάπτυξη του στην Κρήτη ήταν ο τουρισμός. Από το 1947 έως το 1957, η ίδια ανέλαβε διαχειρίστρια του Οργανισμού Τουριστικής Πίστωσης (ΟΤΠ), στον οποίο απευθύνονταν οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις του νησιού για την εξυπηρέτηση των πιστωτικών τους αναγκών. Αλλά και μετά το 1957, όταν στη διαχείριση του ΟΤΠ τη διαδέχτηκε η Τράπεζα Εμπορικής Πίστωσης, η Εθνική συνέχισε να προσφέρει επί δεκαετίες τις χρηματοδοτικές υπηρεσίες της μέσω της ειδικής «υπηρεσίας χορηγήσεων προς ξενοδοχειακά και τουριστικά επιχειρήσεις», δραστηριότητα που κορυφώθηκε τη δεκαετία του 1980.

Τη δεκαετία αυτή οι δανειοδοτήσεις της Εθνικής ανταποκρίθηκαν άμεσα στις σύγχρονες ανάγκες των επιχειρηματιών της Κρήτης. Κατόπιν εισήγησης του καταστήματος Ηρακλείου, που λάμβανε τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων, και με τελική έγκριση από τη Διεύθυνση Εμπορικών Χορηγήσεων της Τράπεζας στην Αθήνα, πλήθος εταιρειών στο νησί χρηματοδοτήθηκαν την ίδια εποχή για

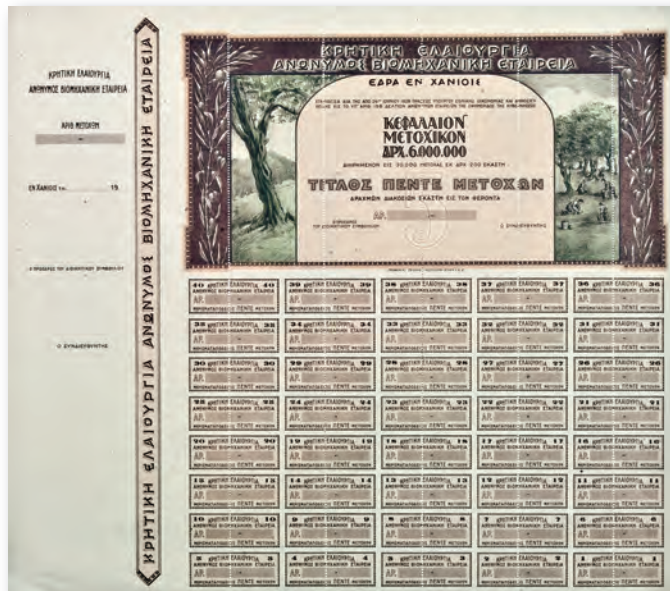

69. Επιστολή του Οργανισμού Ξενοδοχειακής Πίστωσης προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ως διαχειρίστρια του ΟΕΠ, στην οποία γνωστοποιείται η έγκριση, έπειτα από πρόταση του υποκαταστήματος Ηρακλείου της ΕΤΕ, για παράταση της προθεσμίας του δανείου που είχε λάβει το ξενοδοχείο Ελβετία Ηρακλείου, και οι λοιποί όροι. 26 Ιανουαρίου 1949.

70. Ηλεκτροπαραγωγή και Ελαιουργία Μελάμπων Κρήτης ΑΕ, μετοχικό κεφάλαιο 700.000 δρχ., τίτλος μίας μετοχής, 1927.

την αγορά ηλεκτρονικών υπολογιστών (Macintosh), με σκοπό τον εκσυγχρονισμό των εργασιών τους. Επίσης, την περίοδο εκείνη μεγάλη κατηγορία δανείων αφορούσε τη δαπάνη αντικατάστασης παλαιών λεωφορείων ΚΤΕΛ με καινούργια, ενώ ποτέ δεν έλειψαν οι εξατομικευμένες περιπτώσεις παροχής δανείων για αποπερατώσεις κτηρίων ή αγορά εξοπλισμού επαγγελματικής στέγης (π.χ. για βρεφονηπιακό σταθμό, ιδιωτικό οδοντιατρείο κ.ά.).

71. Κρητική Ελαιουργία Ανώνυμος Βιομηχανική Εταιρεία, μετοχικό κεφάλαιο 6.000.000 δρχ., τίτλος πέντε μετοχών, 1928.

72. Ελαιουργία Κισσάμου ΑΕ, εταιρικό κεφάλαιο 6.000.000 δρχ., τίτλος είκοσι πέντε μετοχών, 1936.

73. Λαϊκή χρωμολιθογραφία του Σωτήριου Χρηστίδη που παριστά τη μητέρα Ελλάδα να δέχεται στην αγκαλιά της την Κρήτη παρουσία των ηγεμόνων των Μεγάλων Δυνάμεων.

Πηγές εικονογραφικού υλικού

- 1, 2. Κ. Ν. Τριανταφύλλου, *Η βυζαντινή οικογένεια Χαιρέτη και το εν Πάτραις αρχείον της*, Πάτρα 1962.
3. Πανδέκτης-Νεοελληνική εικονιστική προσωπογραφία, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών-Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.
4. Ιστοσελίδα Δήμου Ρεθύμνης, διαθέσιμη στο <http://www.rethymno.gr/city/cretan-renaissance/vernardros.html>, 29.5.2014.
- 5, 6. Καλλιτεχνική Συλλογή Εθνικής Τράπεζας
7. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
8. Γ. Ι. Παναγιωτάκης, *Η Κρήτη στις αρχές και τα τέλη του 20ού αιώνα*, Ηράκλειο 2000.
9. Φωτογραφικό Αρχείο Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.
10. Μ. Ν. Αναστασάκης, 2 Φεβρουαρίου 1897. *Η αποβίβαση του ελληνικού στρατού υπό τον Τιμολέοντα Βάσσο στο Κολυμπάρι*, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα <http://www.sa-snd.gr/h34-1897-kriti-tvassos.htm>, 14.7.2014.
11. Δ. Νικολακάκης, *Το «Κρητικό Ζήτημα» την περίοδο 1897-98*, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων, Χανιά 1999.
12. Δ. Νικολακάκης, *Το «Κρητικό Ζήτημα» την περίοδο 1897-98*, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων, Χανιά 1999.
13. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
14. Δ. Νικολακάκης, *Το «Κρητικό Ζήτημα» την περίοδο 1897-98*, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων, Χανιά 1999.
15. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
16. Γ. Ι. Παναγιωτάκης, *Η Κρήτη στις αρχές και τα τέλη του 20ού αιώνα*, Ηράκλειο 2000.
17. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
18. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή εντύπων αξίας.
- 19, 20. Καλλιτεχνική Συλλογή Εθνικής Τράπεζας.
21. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή εντύπων αξίας.
- 22-24. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
25. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας - συλλογή ΚΙΚΠΕ.
- 26-28. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
29. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας - συλλογή ΚΙΚΠΕ.
30. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
31. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας - συλλογή ΚΙΚΠΕ.
32. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.

33. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
34. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
35. Σπ. Καραχρήστος, *Ελληνικές αφίσες*, Κέδρος, Αθήνα 1984.
36. Γ. Ι. Παναγιωτάκης, *Η Κρήτη στις αρχές και τα τέλη του 20ού αιώνα*, Ηράκλειο 2000.
37. Φωτογραφικό Αρχείο Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τράπεζας.
38. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
39. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
40. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
41. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
42. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
43. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
44. Αιμ. Δημόπουλος (επιμ.), *Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «Ο Χρυσόστομος», Αθήνα 1988.
45. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή φωτογραφιών.
46. Φωτογραφικό Αρχείο Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τράπεζας
47. Χάρτης της Κρήτης (Candia olim Creta), του Willem Janszoon Blaeu.
Εκδόθηκε στο Άμστερνταμ το 1642 από τους γιους του Joan και Cornelis Blaeu, ενταγμένος στον *Νέο Άτλαντα (Atlas Novus)*.
Η έκδοση είναι χαλκογραφική και ο χάρτης με επιζωγράφιση εποχής. Ιδιωτική συλλογή.
48. *Νέος Αριστοφάνης* (30.9.1989), Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, από την έκδοση Λ. Λούβη, *Η ελληνική οικονομία του 19ου αιώνα με τη γραφίδα των γελοιογράφων*, Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας 2011.
49. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, πρακτικά συνεδριάσεων γενικού συμβουλίου.
50. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή φωτογραφιών.
51. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
52. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή φωτογραφιών.
53. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή φωτογραφιών.
54. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
55. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, πρακτικά συνεδριάσεων γενικού συμβουλίου.
- 56-58. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή φωτογραφιών.
59. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
- 60-63. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας, συλλογή φωτογραφιών.
- 64-69. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας.
- 70-72. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας - συλλογή Εταιρείας Γραφικών Τεχνών Ασπιώτη-ΕΛΚΑ ΑΕ.

73. Απ. Δούρβαρης, *Σωτήριος Χρηστίδης (1858-1940)*, ΕΛΙΑ, Αθήνα 1993.

Εσωτερικοί χάρτες

Σελ. 4: Σχέδιο της πόλης των Χανίων της νήσου Κρήτης (Plan de la ville de la Canée dans l'isle de Candie).

Συνοδεύεται από υπόμνημα που απαριθμεί τους προμαχώνες και τις πύλες της πόλης.

Έργο του υδρογράφου και χαρτογράφου του βασιλέως Jacques-Nicolas Bellin.

Εκδόθηκε στο Παρίσι το 1764 από τον Didot.

Είναι ενταγμένο στον τέταρτο τόμο του *Μικρού Ναυτικού Άτλαντα του Bellin*.

Ιδιωτική συλλογή.

Σελ. 8: Σχέδιο της πόλης του Ηρακλείου (Plan de la ville de Candie).

Συνοδεύεται από υπόμνημα που απαριθμεί τους προμαχώνες και τις πύλες της πόλης.

Έργο του υδρογράφου και χαρτογράφου του βασιλέως Jacques-Nicolas Bellin.

Εκδόθηκε στο Παρίσι το 1764 από τον Didot.

Είναι ενταγμένο στον τέταρτο τόμο του *Μικρού Ναυτικού Άτλαντα του Bellin*.

Ιδιωτική συλλογή.

Σελ. 20: Χάρτης της Κρήτης (Candia insula olim Creta).

Πτολεμαϊκός χάρτης (Claudius Ptolemaeus).

Εκδόθηκε στην Πάδοβα το 1621 από τον Giovanni Antonio Magini, με χαλκογραφική μέθοδο.

Ιδιωτική συλλογή.

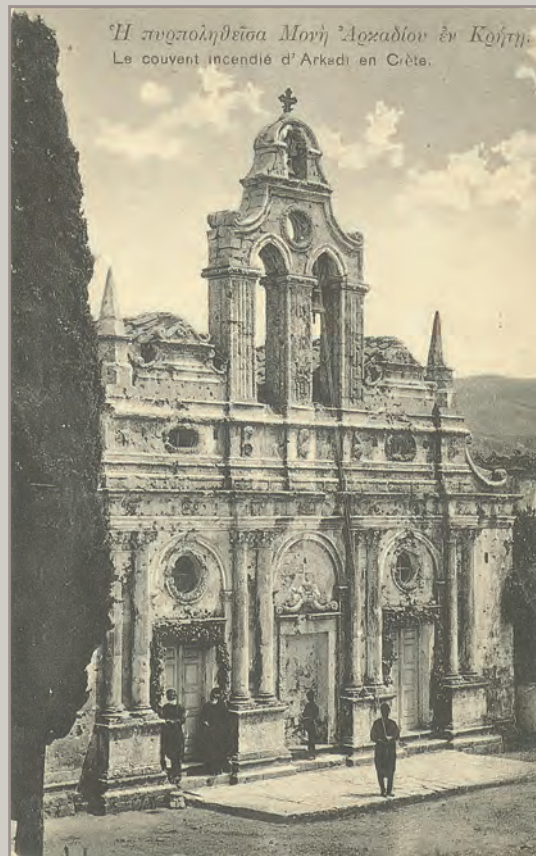

Σχεδιασμός και εποπτεία της έκδοσης: Γεράσιμος Νοταράς
Τεκμηριωτική, βιβλιογραφική έρευνα και συγγραφή κειμένων: Χρυσάλενα Αντωνοπούλου,
Σάββας Καράμπελας, Φωτεινή Κορδού, Γεράσιμος Νοταράς
Επιμέλεια κειμένου - διορθώσεις: Φωτεινή Κορδού, Στέφανος Στεφάνου
Ηλεκτρονική επεξεργασία έκδοσης, σελιδοποίηση: Μαργαρίτα Γκατζογιάννη

© 2014 Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας

ISBN: 978-960-9475-07-5

Η ΕΚΔΟΣΗ
Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΑΦΩΝ ΜΗΤΣΙΑΛΗ ΕΕ
ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΣΤΙΣ ΑΧΑΡΝΕΣ
ΣΕ ΧΑΡΤΙ VELVET 200 ΓΡ.
ΣΕ 1.500 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ 2014

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ